БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

36-хи жэлээ гарана

Буряад Үнэн

КПСС-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой, Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй орган

№ 303 (9135)
ДЕКАБРИИН 26
СУББОТО
1959 он

Сэн 20 мүнгэн

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй Пленум тухай ИНФОРМАЦИОННО МЭДЭЭСЭЛ

КПСС-эй Центральна Комитедэй Пленумэй үглөөнэй, үдэшын заседанинууд 1959 оной декабриин 24-дэ болоо. Хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ тухай (газар таряалангай ажахые дэбжээхэ, орооһо таряа, сахарай свёкло, хлопок, бусад техническэ ургамалнуудые, хартаабха, овощь, үрэ жэмэс, виноград болон ургамалай ажахын бусад продуктнуудые бүри элбэгээр абадаг болохо тухай; ниитын мал ажал саашадань хүгжөөхэ, мяха, һү, нооһо, үндэгэ, мал ажалай бусад продуктнуудые бүри ехээр абадаг болохо тухай; колхоз, совхозуудые кадрнуудаар бэхижүүлхэ тухай; хүдөө ажахые саашадань оньһожоруулха, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ, продукциин өөрынь үнэ химдаруулха тухай; колхозуудай ниитын ажахые бэхижүүлхэ, колхознигуудай ажабайдал һайжаруулха тухай КПСС-эй XXI съездын, ЦК-гэй декабриин Пленумэй (1958 он) шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ хэмжээ-ябуулганууд тухай асуудал зүбшэн хэлсэлгэ үргэлжэлүүлэгдээ.

Нүхэд В. П. Мжаванадзе (КПСС-эй ЦК-гэй Президиумэй гэшүүндэ кандидат, Грузиин Компартиин ЦК-гэй Нэгэдэхи секретарь), И. Ф. Кабанец (Киевэй областиин Обуховско районой «Червоный хлебороб» колхозой түрүүлэгшэ), П. Н. Демичев (КПСС-эй Москвагай обкомой секретарь), В. Н. Рыбачек (Сталинградай областиин Нехаевска районой «Красное Сормово» колхозой һаалишан), В. А. Иванов («Ростсельмаш» заводой директор), И. Н. Малашенко (Ставрополиин хизаарай Кочубеевскэ районой Сталинай нэрэмжэтэ колхозой ахалагша хонишон), А. Я. Пельше (Латвиин Компартиин ЦК-гэй Нэгэдэхи секретарь), М. Ш. Мавлютов (Башкириин АССР-эй Кармаскалинска районой Калининай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ), Т. Ахунова (Ташкентын областиин Чиназска районой Кировэй нэрэмжэтэ колхозой хлопок хуряадаг машинын механик-жолоошон), В. П. Мыларщиков (Москвагай областиин Хартаабха-овощиин совхозуудай тусхай трестын директор), М. Е. Мацепуро (БССР-эй хүдөө ажахын академиин оньһожоруулгын, электрификациин институдай директор), Г. И. Парамонов (Красноярска хизаарай Минусинска районой Сталинай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ) үглөөнэй заседани дээрэ үгэ хэлээ.

Нүхэд А. В. Гиталов (Кировоградска областиин Новоукраинска районой КПСС-эй XX съездын нэрэмжэтэ колхозой тракторна бригадын бригадир), К. Г. Пысин (КПСС-эй Алтайн крайкомой секретарь), В. И. Эдельштейн (Тимирязевай нэрэмжэтэ хүдөө ажахын академиин овощиин ажалай кафедрые даагша, ВАСХНИЛ-эй хүндэтэ академик), А. Ю. Снечкус (Литвагай Компартиин ЦК-гэй Нэгэдэхи секретарь), В. Н. Куликов (Казагай ССР-эй хлопогой трестын болон «Пахта-Арал» гэжэ совхозой директор), А. А. Демин (Эрхүүгэй областиин Нижнеудинска районой «Гигант» колхозой түрүүлэгшэ) үдэшын заседани дээрэ үгэ хэлээ.

КПСС-эй ЦК-гэй Пленум хүдэлмэрөө үргэлжэлүүлһээр.

КПСС-эй Центральна Комитедэй Пленум

КПСС-эй Центральна Комитедэй Пленум декабриин 24-дэ хүдэлмэрөө үргэлжэлүүлээ.

КПСС-эй ЦК-гэй Президиумэй гэшүүндэ кандидат Грузиин Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй Нэгэдэхи секретарь **В. П. Мжаванадзе** үглөөнэй заседани дээрэ үгэ хэлээ. Манай парти, тэрэнэй Центральна Комитет богонихон үе соо хүдөө ажахые эрид ехээр хүгжөөн дэбжээлгые хангажа шадаа. Шэнэ, боро газар элдүүрилгэ, колхозуудта техникэ дамжуулан үгэлгэ, орооһо таряа, техническэ ургамалнуудые, мал ажалай продуктнуудые бүри элбэгээр абадаг болохо хэдэн олон хэмжээнүүдые бэелүүлгэ үнэхөөрөөл революционно шэнжэтэй хубилалта болоно. Хүдөө ажахые хүсэтэ ехээр дэбжээхын түлөө совет арадай угаа ехэ тэмсэлэй дүнгүүдые гаргаха зуураа, КПСС-эй Центральна Комитедэй энэ Пленум хадаа продукт элбэг дэлбэг болгохо, совет арадай байдал улам һайжаруулха, арадуудай агуухэ хани барисаае, хүдэлмэришэн ангиин колхозно таряашадай эбдэршэгүй холбоо барисаае саашадань бэхижүүлхэ эли тодо зам нээжэ үгэнэ гэжэ нүхэр Мжаванадзе хэлээ.

Сайн набша, виноград, үрэ жэмэс, цитрусова ургамал, тамхи болон бусад ургамалнуудые элбэгээр ургуулан абадаг болохо хэрэгтэ республика дотор һүүлэй үедэ ехэ анхарал хандуулагдаа гэжэ нүхэр Мжаванадзе саашань хэлээ. Мүнөө жэлдэ 1953 онойхидо орходоо 33 мянган тонноор ехэ сайн эрхим сортын набшаһан хуряагдажа, гүрэндэ тушаагдаһан байна. Грузиин сайн набша ургуулагшад долоон жэлые болзорһоонь урид — 1963 ондо дүүргэхэ гэжэ шиидээ. Энэ зорилгые дүүргэхын тулада сайн набша таридаг талмайе горьтойгоор ехэ болгохо, ургасыень улам дээшэлүүлхэ, сайн набша суглуулха хүдэлмэри оньһожоруулха хэмжээ абаха хэрэгтэй болоно.

Грузиин хүдөө ажахын бусад һалбаринууд тухай хэлэхэдээ, мяха хоёр дахин ехээр абаха уялгаяа республика энэ жэлдэ дүүргэжэ шадаагүй гэжэ нүхэр Мжаванадзе тэмдэглээ.

Колхозууд хоорондын үйлэдбэриин холбоо барисаа саашадань хүгжөөхэ асуудалнуудта нүхэр Мжаванадзе мүн лэ тогтожо хэлэһэн байна.

Грузи сайн набша, үрэ жэмэс, виноград, лаврово набшаһа, торгоной буурсаг, тамхи, урда зүгэй болон субтропическа бусад үнэтэ ургамалнуудые шадаал һаа ехээр үгэхэ ёһотой гэжэ Грузиин ажалшад мэдэрнэ. Колхидын нуга газарта тусгаар анхарал хандуулхаар байна. Эндэхи газар дээрэһээ эгээн лэ багаар тоолоходо жэл бүри гурба хахад—дүрбэ миллиард түхэригэй товарна продукци абажа болохо байна. КПСС-эй XXI съездын табиһан түүхэтэ зорилгонуудые болзорһоонь урид дүүргэлгэдэ республикын ажалшадай хүсэлэл оролдолгые зорюулхын тулада Грузиин партийна организаци бүхы юумэ хэхэ гэжэ нүхэр Мжаванадзе хэлээ.

Киевэй областиин «Червоный хлебороб» колхозой түрүүлэгшэ **И. Ф. Кабанец** үгэ хэлэхэдээ, артельнай энэ жэлдэ эдлүүриин газарай зуун гектар бүридэ 172 центнер мяха абаһан, 530 центнер һү һааһан байна гэжэ мэдүүлээ. Тарилгын бүхы талмай дээрэһээ гектар бүриин 23 центнер орооһо таряан хуряагдаһан байна.

Колхоз тэжээл элбэгээр бэлэдхэдэг дээрэһээ, эбэртэ бодо мал болон гахайнуудые түхэреэн жэлэй турша соо шахаха хүдэлмэри эмхидхэдэг болонхой. Продукциин өөрынь үнэ химдаруулхын тулада малшад ехэ оролдолго гаргана. 1960 ондо фермэнүүдэй ажал ехэтэй бүхы хүдэлмэриие оньһожоруулха гэжэ шиидэнхэйбди. Никита Сергеевич Хрущев манай колхоздо хүрэхэдөө горох, викэ, бусад бобово ургамалнуудые ехээр таридаг болохые һанамжалан дурадхаа һэн. Бидэнэр нимэ ургамалнуудые нилээд ехээр таряжа, мал шахалгада тэжээл гаргашалгые бага болгоһон байнабди гээд үгэ хэлэгшэ тэмдэглээ.

Манай районой «День урожая» гэжэ хүдөө ажахын артель һү, мяха абалгаар гээгдэжэ ябадаг юм. Гээгдэлээ усадхажа, түрүүшүүлэй зэргэдэ гараха хэрэгтэнь тэрэ артельдэ манай колхоз туһалха гэжэ шиидэнхэй. Манайда гээгдэнги колхозуудай үгы боложо, тэдэнэй бултадаа экономическа талаараа хүгжэнги болоо һаань, оромнай хүн зоноо хангахын тулада бүри ехэ продукт абаха, совет хүнүүд бүри һайнаар ажаһуудаг болохо гээд нүхэр Кабанец үргэлжэлүүлэн хэлээ.

Москвагай болон областиин 11 миллион хүн зоной хэрэглэмжые бүри эрхимээр хангахын тулада һү элбэгээр һаажа абадаг болохо гээшэ манай шухала зорилго болоно гэжэ КПСС-эй Москвагай обкомой нэгэдэхи секретарь **П. Н. Демичев** хэлэбэ. Энэ жэлэй 11 һарын турша соо эндэхи колхоз, совхозууд эдлүүриин газарай зуун гектар бүридэ 310 центнер һү һаагаа. Гүрэндэ үндэгэ худалдаха уялга нилээд ехээр үлүүлэн дүүргэгдээ, мяхан, овощь болон хартаабха бүри элбэгээр абтадаг болоо. Область дотор байгуулагдаһан тусхай совхозууд жэлэй турша соо гүрэндэ хартаабха гурба хахад дахин ехээр худалдаа, 134 мянган тонно овощь абтадаг байгаа һаа, 203 мянган тонно хүрэтэр абтадаг болоһон байна.

1960 ондо 25 процентээр ехэ һү һааха, мяха абалгаар хоёр жэлэй түсэб дүүргэхэ, гүрэндэ нэгэ миллион шахуу тонно хартаабха болон овощь тушааха гэжэ хараалагданхай. Яхромско болон Раменска уһалиг шиигтэй 20 мянган гектар газар арад зоной хабаадалгатайгаар ашаглаха хүдэлмэри мүнөө хэгдэжэ байнхай. Эдэ газар хүсэдөөр ашаглаад байгаа һаа, Москвае, ниислэлэй областиие химда сэнтэй овощь, хартаабхаар хангаха арга олгохо байна.

Ажахынуудые тусхай мэргэжэлдэ оруулхын, хүдөө ажахын ажал ехэтэй бүхы хүдэлмэриие шадаал һаа ехээр оньһожоруулхын түлөө тэмсэхэ гээшэ манай хүдэлмэриин гол шухала шэглэл болоно гэжэ үгэ хэлэгшэ саашань мэдүүлбэ. Хүдөө ажахын хүдэлмэри үргэлжэ дээрэнь оньһожоруулха гурбан жэлэй түсэб область дотор зохёогдонхой. Тэрэнэй ёһоор шэнэ механизмууд абтахаһаа гадна, бии байһан техникэеэ хүсэдөөр ашаглаха гэжэ хараалагданхай. Гурбан жэлэй түсэбөөр хараалагдаһан бүхы хэмжээнүүдэй бэелүүлэгдээд байхада хүдөө ажахыда ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ талаар долоон жэлэй эсэстэ туйлагдахаар түсэблэгдэһэн хэмжээн 1963 оной эхеэр туйлагдаха болоно.

— Манай партиин Центральна Комитедэй энэ Пленумэй хүдэлмэридэ хабаадалсаха ехэ зол намда, жиирэй колхозницада тудаба — гэжэ Сталинградай областиин «Красное Сормово» колхозой һаалишан **В. Н. Рыбачек** хэлэбэ.— Партиин һүүлэй жэлнүүдтэ абаһан хэмжээ-ябуулгануудай хүдөө ажахые саашадань хүгжөөлгэдэ ямар ехэ удхашанартай байһыень манай колхозой жэшээ дээрэһээ хаража болохо байна. Долоон жэлые табан жэл соо дүүргэхэ, эдлүүриин газарай зуун гектар бүридэ 115 центнер хүрэтэр мяха абаха, 350 центнер хүрэтэр һү һааха, 16 мянга хүрэтэр үндэгэ абаха гэжэ колхознигууднай уялга абаа.

Би өөрынгөө үнеэдһээ энэ жэлдэ 5100 килограмм һү һааһан байнаб. КПСС-эй ЦК-гэй Пленумдэ хабаадахаяа гарахадаа, таһай ажахын бусад үнеэн бүриһөө 5 мянган килограмм һү һаажа болохо гү гэһэн асуудал табигдажа магад гэжэ һанаагаа зобоһон байгааб. Һаажа болохо гэжэ би сэхэ харюусаха байнаб. Энээниие тодоруулхын тулада Валентина Гагановагай жэшээгээр би гээгдэнги участогта ошоһон байнаб. Өөрынгөө харууһалжа байһан үнеэдые ондоо һаалишанда дамжуулжа үгөөд, һү багаар үгэдэг үнеэдые даажа абаһан байнаб. Эдэ үнеэдһээ тус бүриһөөнь 6 мянган килограммһаа бага бэшэ һү һааха уялга абааб.

Манайда мал ажалай ажал ехэтэй хүдэлмэри үшөөл бирагүйгөөр оньһожоруулагданхай. Тиимэһээ малай фермэнүүдтэ хэрэгтэй, илангаяа мал уһалха хүдэлмэри оньһожоруулха машинануудые манай промышленность олоор гаргаһай гэжэ хүсэхэ байнаб гээд нүхэр Рыбачек хэлээ.

Хүдөө ажахын шэнэ техникэ ухаалан зохёохо, бии байһан техникэеэ зүбөөр хэрэглэхэ асуудалнуудта «Ростсельмаш» заводой директор **В. А. Иванов** тогтоһон байна. Энэ завод «СК-3» маркын самоходно комбайнуудые бүтээдэг мэргэжэлдэ оронхой юм. Эдэ машинануудые зүбөөр ашаглаад байгаа һаа, орооһото ургамалнуудые түргэнөөр хуряажа болохо юм.

Самоходно шассида тааруулһан хуряалгын шэнэ, таатай зохид машиные «Ростсельмаш» завод Таганрогой конструкторска бюротой хамта туршажа үзөө. Энэ хадаа сомор болгогдоһон, үнэ сэн багатай комбайн байхаһаа гадна, шасси дээрэнь кузов табяад үтэгжүүлгэ гэхэ мэтын юумэ зөөжэ болохо, мүн кукуруза, наран сэсэг, бусад ургамалнуудые хуряаха машинануудые тодхожо болохо байна.

Промышленность хүдөө ажахыда үшөөл олон юумэ үгэхэ ёһотой байна. Гэбэшье бии байһан техникэеэ бүри һайнаар ашаглаха хэрэгтэй гэжэ нүхэр Иванов тэмдэглээ. Колхоз, совхозуудай дунда зэргын бүтээсэдэ орходоо солото механизаторнууд нүхэд Гиталов, Мануковский, Тюпко гэгшэд 7—10 дахин ехэ бүтээсэтэйгээр техникэеэ хэрэглэдэг байһыень нүхэр Иванов жэшээ болгон дурдаа.

Залуу коммунист, Ставрополиин хизаарай Сталинай нэрэмжэтэ хүдөө ажахын артелиин колхозник **И. Н. Малашенко** трибунын дэргэдэ ерэнэ.

— Советскэ Армиһаа табигдаһанайнгаа һүүлээр, 1947 ондо би хонишон болоо һэм,—гэжэ нүхэр Малашенко хөөрэбэ.— 1953 ондо намда бригада даалгагдажа үгтөө һэн. Тэрэ үеһөө хойшо манай хонишодой бригада 257 центнер нарин нооһо абаа. Энээнһээ 10 мянга гаран эрхим костюм оёжо болохо байна.

1958 оной октябрьда Никита Сергеевич Хрущев манай колхоздо ошоходоо олон үнэтэ зүбшэл үгөө һэн. Тиихэдэ хонишод нэгэ жэлэй турша соо хонидоо хоёр удаа түрүүлжэ, зуун эхэ хонин бүриһөө 200 хурьга абаха, хонин бүриһөө 10 килограмм нарин нооһо хайшалха гэһэн уялга абаа һэн. Манай бригада эдэ уялгануудаа нэрэтэй солотойгоор дүүргээ гэжэ КПСС-эй Центральна Комитедтэ би баяртайгаар мэдээсэнэб. Манай жэшээгээр, колхозоймнай хонишод хонидоо хоёр удаа түрүүлдэг болоо. Хонидые хоёр удаа түрүүлһэнэй ашаар энэ жэлдэ 6 мянган хурьган нэмэжэ абтаһан байна. Хонин бүриһөө 6,4 килограмм нооһо хайшалжа абаабди. Тиигэжэ эдлүүриин газарай зуун гектар бүридэ 950 килограмм нооһон абтана.

Хонишодой эгээн лэ гээгдэнги бригадада хүдэлдэг болохоёо ошооб. Энэ бригадамнай табан хүнһөө бүридэдэг аад, эхэ хонидой болон түлгэнүүдэй хоёр отарые нэгэн доро харууһалжа байна гэжэ нүхэр Малашенко хэлээ.

Бүхы хүдэлмэреэ урагшатайгаар дүүргэжэ, ехэ алмалта хэдэг байнабди гэжэ нүхэр Малашенко үгынгөө түгэсхэлдэ хэлэһэн байна.

Республикамнай һү, мяха бэлэдхэхэ түсэбөө болзорһоонь урид дүүргээ, хүдөө ажахын ургамалнууд бүри ехээр хуряагдан абтаа. Кукуруза бүри ехээр таригдажа, энэ жэлдэ 26 мянган гектар болгогдоо. Ерэхэ жэлдэ кукурузын тарилгын талмай хоёр дахин ехэ болгогдохо гэжэ Латвиин Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй Нэгэдэхи секретарь **А. Я. Пельше** хэлэбэ.

Тэжээл элбэгээр бэлдэхэ гээшэ мал ажал саашадань хүгжөөхэ гол арга нүхэсэл болоно. Тэжээлэй ногоо улам ехээр тарижа, сабшалан болон бэлшээриие һайжаруулһанай ашаар энэ асуудал шиидхэгдэхэ. Республикын колхоз, совхозууд тэжээлдэ хэрэглэхын тулада сахарай свёкло ехээр таридаг болоо. Долоон жэлэй турша соо намаг болон үлэмжэ ехэ шиигтэй 700 мянган гектарһаа бага бэшэ газар хатаагдаха байна гэжэ нүхэр Пельше мэдүүлээ.

Барилгын материал бүри элбэгээр бүтээжэ гаргадаг болохо шухала байһан тухай тэрэ мүн лэ хэлэһэн байна.

Хүдөө ажахын продукци абалгаар долоон жэлэй түсэбые Советскэ Латви болзорһоонь урид — 4—5 жэлэй турша соо дүүргэхэ. Абаһан уялгаяа дүүргэхын тулада республика доторой арга боломжоор яһала ехэ, эрхим һайн малшадтай, дайшалхы партийна организацитай гэжэ нүхэр Пельше мэдүүлээ.

Башкириин АССР-эй Калининай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ **М. Ш. Мавлютовта** үгэ үгтэнэ. Экономическа талаараа багаар хүгжэһэн хоёр колхозой хамтарһанһаа хойшо артелиингээ ямараар хүдэлһэн тухай тэрэ хөөрөө. Томодхогдоһонойнгоо һүүлээр энэ артель арбагара мянган гектар газартай, олон һалбаритай хамтын ажахы болоһон байна.

— Хүдөө ажахые хүгжөөхэ уялгаяа артелиимнай гэшүүд нэрэтэй солотойгоор дүүргээ гэжэ мүнөөдэр энэ үндэр трибунаһаа би баяртайгаар мэдээсэнэб. Дүрбэ мянга табан зуун гектар талмай дээрэһээ га бүриин 18,2 центнер орооһо таряан хуряагдаа. Гүрэндэ 150 мянган пүүд таряан худалдагдаһан байна,—гэжэ нүхэр Мавлютов мэдүүлээ.

Мяхан хоёр шахуу дахин ехээр абтаа. 400 толгой үнеэдһээ һү һаалга тус бүриһөөнь 500 килограммаар дээшэлһэн байна.

Артелиин мүнгэн олзын дээшэлһэн тухай тэмдэглэхэ зуураа, колхознигуудаймнай байдал улам һайжарна, шэнэ жэлһээ ажалай түлөөһые артельнай мүнгөөр түлэдэг болохо гэжэ нүхэр Мавлютов хэлээ.

Башкириин хүдөө ажахын научно- шэнжэлэлгын институдай хүдэлмэрилэгшэдэй туһаламжатайгаар артелиин бүхы һалбаринуудые хүгжөөхэ хараа түсэб зохёогдоо. Тусхайлбал, таряанай болон тэжээлэй ногооной зүб севооборот бэелүүлэгдэхэ юм. Тарилга имагтал эрхим сортын үрэһөөр 5—6 үдэрэй турша соо хэгдэжэ дүүргэгдэдэг юм. Тэжээл элбэгээр бэлэдхэгдэдэг болоо, малай үүлтэр һайжаржа байнхай.

Машина, механизмуудые хэрэглэн, кукуруза ургуулан абалгые оньһожоруулжа, бар хүсэ багаар гаргадаг болоһон байнабди. Гэбэшье, бусад ургамалнуудые, сахарай свёкло болон хартаабха ургуулжа абаха ажал ехэтэй хүдэлмэри хүсэдөөр оньһожоруулагдаагүй байһаар. Свёкло болон хартаабха хуряадаг эрхим һайн машинануудтай болоо һаа һайн байгаа гэжэ нүхэр Мавлютов хэлээ.

Ташкентын областиин Кировэй нэрэмжэтэ колхозой хлопок хуряадаг машинын механик-жолоошон **Т. Ахунова** үгэ хэлэхэдээ техникэ хэрэглэһэнэймнай ашаар хлопок таригшадай ажалай бүтээсэ нилээд дээшэлээ гэжэ хөөрэбэ. Хлопок хуряадаг машина жолоодоходоо, үдэрэй турша соо 6—8 тонно хлопок тэрэ хуряадаг байгаа. Эды шэнээн хэмжээнэй хлопок урдань зуун колхозник нэгэ үдэрэй турша соо хуряадаг байһан юм. Механик-жолоошын мэргэжэлдэ гурбан узбек басага би һургааб. Тэдэнэр энэ жэлдэ тон һайнаар хүдэлмэрилөө. Мүн энэ мэргэжэлдэ өөрынгөө үбгэниие һургаһан байнаб гэжэ нүхэр Ахунова хэлээ.

Хлопок хуряалгада бар хүсэ гаргалгаһаа сүлөөлһэн машинануудые хлопок ургуулагшадай абаһанайнь түлөө баясхалан хүргэхэ зуураа, энэ машинын хэлбэриие һайжаруулха тухай зарим һанамжануудые тэрэ хэлэһэн байна. Ерэхэ жэлдэ энэ машинаараа 250 тонно хлопок хуряаха уялга нүхэр Ахунова абаһан байна.

Москва шадар байгуулагдаһан тусхай совхозуудай хүдэлмэриин түрүүшын дүнгүүд тухай совхозуудай трестын директор **В. П. Мыларщиков** хөөрэбэ. Эдэ ажахынууд ниислэлэй хүн зониие хартаабха болон овощёор хангаха зэргэтэй юм. Тэдэниие тусхай мэргэжэлдэ оруулһанһаа уламжалан һайн үрэ гараа. Хартаабха абалга гансахан лэ жэлэй турша соо гурба хахад дахин ехэ болоһон байна.

Ерэхэ жэлдэ эдэ тусхай ажахынууд Москвагай областиин хүн зондо 70—80 процентээр ехэ хартаабха болон овощь үгэхэ юм. Совхозуудай хүдэлмэрилэгшэд продукциин шанар саашадань һайжаруулхын тулада худалдаа наймаанай организацинуудтай хамта мүнөө хэмжээнүүдые абажа байнхай.

Хартаабха болон овощь ехээр таридаг болоһон дээрэһээ совхозуудай хүдэлмэрилэгшэд энэ ажал оньһожоруулха тухай мүнөө жэлдэ бодомжолжо үзэһэн байна. Шэнэ юумэ үүсхэгшэд мүнөө бии байһан техникые нарижуулан һайжаруулна. «Малинский» совхозой коллектив машинануудые шэлэн абаад, тэрэнэй технологиие зохёоһон байна. Тиимэһээ 13 хүнһөө бүридэһэн звено 50—60 гектар талмай дээрэ хартаабха ургуулан абаха хүдэлмэриие хүсэдөөр дүүргэжэ шадаһан байха юм. Хартаабха хуряажа абаха иимэ түрүү технологи тусхай мэргэжэлэй бүхы совхозуудта хэрэглэгдэхэ байна гэжэ нүхэр Мыларщиков саашань хэлээ.

Белоруссиин ССР-эй Хүдөө ажахын наукануудай академиин механизаци болон электрификациин институдай директор **М. Е. Мацепуро** хара бэшэ хүрьһэтэ зонодо газар уһалалгын асуудал тушаа хэлэбэ.

Намагтай газарые хатаан ашаглахада хэрэгтэй болодог машинанууд байгуулагдаба. Энэ хадаа намаг хатаалга, уһалалгын хүдэлмэриин үные нилээд ехээр химдаруулжа, тэрээнэй шанарые дээшэлүүлжэ үгэхэ байна. Гадна эдэ машинануудай ашаар сабшалангай газар хахалжа, хартаганаа бургааһатай газарнуудые ашаглажа болохо юм. Шэнэ техникые ашаглахада уһалуурида, газар шэнээр ашаглалгада гаргашалагдаһан гаргаша нэгэ жэлэй турша соо харюулагдаха юм. Мелиоративна техникэ үйлэдбэрилхэдэ ехэ бэрхэшээл тохёолдоногүй. Юуб гэхэдэ, заводууд тэрээниие олоор гаргалгада нилээд һайн бэлэдхэл хэнхэй.

Колхозуудай хирпиисын заводуудта дренажна хоолойхонуудые олоорнь үйлэдбэрилдэг болохо хэрэгтэй гэжэ нүхэр Мацепуро хэлэбэ. Эдэ хоолойхонууд малай фермэнүүдые уһаар хангалгада хэрэглэгдэжэ болохо юм.

Белоруссиин эрдэмтэд болон конструкторнууд бутархай торф бэлэдхэдэг, компостнууд болон холимол зүйлнүүдые бэлэдхэдэг, үтэгжүүлгэ ашадаг, зөөдэг, тэдэниие хүрьһэндэ оруулдаг машинануудые зохёоһон байна. Энэ техникые колхозуудай худалдажа абаһан гаргашань түргэнөөр харюулагдана.

Красноярска хизаарай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ **Г. И. Парамонов** трибунада гарана. Колхозно тосхоной саашадаа

(Үргэсхэлынь 2-дохи нюурта)

КПСС-эй Центральна Комитедэй Пленум

(Түгэсхэл. Эхиниинь 1-дэхи нюурта)

хүгжэхэ тухай, совет хүн тухай, хүдөө ажахын үйлэдбэрние хүгжөөхэ тухай туйлай ехэ анхарал оролдолго партиин шиидхэбэринүүд дотор харуулагданхай гэжэ тэрэ хэлэбэ. Нүхэр Парамонов Сибириин колхозуудай хэды шэнээн түргэнөөр урагшаа дабшажа байhанине өөрынгөө колхозой жэшээ дээрэhээ харуулба. Энэ жэлдэ артель муу бэшэ ургаса ургуулжа, тэрээнээ саг соонь, гээлтэгүйгөөр хуряажа абаhан байна. Үнгэрэгшэ жэлэйхидэ орходоо гүрэндэ мяхан хоёрhоо үлүү дахин, hүн нэгэ хахад дахин ехээр худалдагдаа. Өөрынгөө долоон жэлэй түсэбые дүрбэн жэл соо, 1962 ондо дүүргэхэмнай лаб-тай болоод байна гэжэ тэрэ хэлэбэ. Манай колхоз орооhо таряа абалгые тэрэ үедэ, 1959 онойхитой сасуулхада, 1,5 дахин ехэдхэхэ байна. Орооhо тарянай дунда зэргын ургаса гектарай 25 центнер хүрэтэрөө дээшэлүүлэгдэхэ юм. Сибириин газарай ашаг үрые дээшэлүүлхын тулада бидэнэр мүнөө ехэ оролдолго гаргажа байнабди. Газар эдлүүриин культурые дээшэлүүлхэтэеэ хамта, хуряалгын болзорые богониидхожо, орооhо тарянай гээлтые хороохо тушаа хэмжээ абанабди.

Нүхэр Парамонов үгынгөө түгэсхэлдэ иигэжэ мэдүүлбэ: манай колхозникууд долоон жэлые болзорhоонь урид бэелүүлхэ уялгаяа нэрэтэй солотойгоор дүүргэхэ. Красноярска хизаарай ажалшад оролдосо ехэтэй, ажалда дуратай, хэлэhэн үгэдөө хүрэжэ шададаг юм.

Энээгээр Пленумэй үглөөнэй заседани дүүрэбэ.

* *
*

Үдэшын заседани дээрэ Кировоградска областиин, КПСС-эй XX съездын нэрэмжэтэ колхозой тракторна бригадын бригадир **А. В. Гиталов** түрүүлэн үгэ хэлэбэ.

Техникые оролдосотойгоор хэрэглэн, машинануудые бүтээсэ ехэтэйгээр хэрэглэжэ шададаг болообди гэжэ тэрэ хэлэнэ. Трактор бүриин халаанай дунда зэргын бүтээсэ 6,1 гектар болоно. Манай бригада үргэлжэдэнь оньhожоруулгые колхозой үйлэдбэриин бүхы hалбаринуудта, түбхын түрүүндэ кукуруза, наран сэсэг, сахарай свёкло тарижа ургуулгада оролдосотойгоор нэбтэрүүлнэ. Кукурузые тон зүб квадратайгаар, нүхэн бүридэ хоёр үрэhэтэйгөөр тариhанаймнай ашаар энэ ургаса түргэнөөр бултайжа, зурууд хоорондын элдүүрилгые хоёр шэглэлээр богони болзор соо хэхэ, мүн тарилгада нэмэлтэ тэжээл үгэхэ арга олгоhон байна. Пропашной ургамалнуудые элдүүрилгэ, hолоомын узуурта лущени хэлгэ, намарай пар хахалалга, продукциие хадагалалга бүхыдөө оньhожоруулагданхай.

Үргэлжэдэнь оньhожоруулга хэхын тулада шадабари ехэтэй кадрнуудай машина жолоодохонь шухала юм гэжэ нүхэр Гиталов тэмдэглэбэ. Тиимэ кадрнуудые бригада дотороо бэлэдхэхэ гэжэ шиидээбди.

Колхозууд, совхозууд бага оньhожоруулгын машинанууд болон механизмуудаар ехээр дуталдана гэжэ үгэ хэлэгшэ саашань мэдүүлбэ. Хүдөө ажахые запасной частьнууд болон материалнуудаар хангалгые hайжаруулха хэрэгтэй гэжэ тэрэ дурадхаба.

Манай тракторна бригада 1963 ондо 240 пүүд орооhо таряа абадаг болохын тулада, колхозой үйлэдбэриин бүхы hалбаринуудые үргэлжэдэнь оньhожоруулхын тулада тэмсэжэ байна гэжэ нүхэр Гиталов үгынгөө түгэсхэлдэ хэлэбэ.

Партиин Алтайн крайкомой нэгэдэхи секретарь **К. Г. Пысин** үгэ хэлэбэ. Алтайн партийна организаци орооhо тарянай тогтууритай ургаса абадаг болохын тулада оролдосотой шангаар хүдэлмэрилжэ байна гэжэ тэрэ хэлэнэ. Энэ жэлдэ хизаарай колхозууд, совхозууд гүрэндэ 184 миллион пүүд орооhо таряа тушаагаа, гэбэшье, таряа тушааха түсэбнай дүүргэгдээгүй.

Кукуруза тарилгын талмай 1961 ондо нэгэ миллион гектар хүрэтэрөө үргэдхэгдэхэ гэжэ нүхэр Пысин мэдээсэбэ. Энэмнай малдаа хүсэд хүрэхэ тэжээл бэлэдхэхэ арга олгохоhоо гадна, хизаарай гол шухала ургамал болохо шэниисын ургасые дээшэлүүлгэдэмнай туhалха байна. Кукурузын hүүлээр, мүн бусад ургамалнуудай hүүлээр тариг-даhан шэниисын ургасые үргэн хэмжээгээр энэ жэлдэ бүридхэжэ үзэhэн байнабди. Кукурузын hүүлээр таригдаhан шэниисэhээ гектарай 4,1 центнер ургаса үлүү ехээр абтаа. Тэрээнhээ гадна, хизаарай 21 ажахыда шалгалта хээд байхада кукурузын hүүлээр тарижа абаhан шэниисын орооhон пар дээрэ тарижа абаашаhаа үлүү хүндэ шэгнүүртэй байба.

Энэ жэлдэ хизаарай колхозууд, совхозууд гүрэндэ 164 мянган тонно гэхэ гү, үнгэрэгшэ жэлэйхидэ орходоо 53 мянган тонно мяха үлүүгээр тушаажа, уялгаяа бэелүүлээ гэжэ нүхэр Пысин үргэлжэлүүлэн хэлэнэ. Хизаар дотор мал шахалгын 30 совхоз, мүн мяханай нүүдэл комбинадууд байгуулагдаhан байна. Химда үнэтэй болобошье, үни удаан байха арочна түмэр байранууд малда баригдадаг болоо. Мүнөө тиимэ байрануудта 200 мянга шахуу толгой мал үбэлжэжэ байна.

К. А. Тимирязевай нэрэмжэтэ хүдөө ажахын Московско академиин профессор **В. И. Эдельштейн** үгэ хэлэхэ зуураа, овощь тарилгые саашадань хүгжөөхэ асуудалаар хэдэн дурадхалнуудые оруулба. Эртын овощь ехэ бэшэ хэмжээгээр ургуулха хэрэгтэй гэжэ тэрэ хэлэбэ. Хүрьhэ дулаасуулхын тулада промышленна предприятинуудhаа гарадаг дулаание үргэнөөр хэрэглэхэ гэhэн hанамжаяа тэрэ хэлээ. Энэ хадаа теплицэнүүдые бариhанда орходоо таба—зургаа дахин химда байха болоно. Торф нэгшээгдэhэн горшоогхонууд соо рассада ургуулхада ехэ ашагтай. Тиигэжэ ургуулхада овощиие юрын болзорhоо 2—3 недели урид абажа болохо байна.

Рязаниин огороднигуудай аргые хэрэглэбэл, овощиие сезоноор тушаадаг ябадалые болюулжа болохо байна. Тэдэ огороднигууд капустые саhан буртанууд соо шэнэ ургаса хүрэтэр шахуу хадагалдаг байна. Овощь ургуулагшад худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэдтэй хамта зохёоhон тусхай графигай ёhоор продукцяа дэлгүүртэ худалдадаг болохо зэргэтэй. Овощиие урда районуудhаа центральна болон хойто областьнуудта зөөлгын техникые hайжаруулха хэрэгтэй. Машина хэрэглэн тарижа ургуулагдадаг, хуряагдадаг сортын овощьнуудые селекционернүүдэй бии болгоо hаань, hайн байгаа гэжэ эрдэмтэ хэлэбэ.

Энэ Пленумые зарлаhан ябадал арадай ажана байдалые hайжаруулха тухай КПСС-эй ЦК-гэй анхарал оролдолгын шэнэ гэршэ болоно гэжэ Литвагай Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй Нэгэдэхи секретарь **А. Ю. Снечкус** хэлэбэ. Литвагай ажалшад хүдөө ажахын продукци абалгаяа таhалгаряагүйгөөр дээшэлүүлнэ. Республикын колхозууд, совхозууд долоон жэлэй түсэбэй даалгабарие болзорhоонь урид, табан жэл соо дүүргэхээр шиидэнхэй.

Ургамалнуудай ургасые саашадань дээшэлүүлхэ, тарилгын талмайнуудые үргэдхэхэ, мал ажал хүгжөөхэ зорилгонууд тухай үгэ хэлэгшэ тодорхойгоор хэлэбэ. Республика дотор бүхы газарай 40 шахуу процентнь намагтай гү, али ехээр уhажанхай туладаа хуурай болгохые эринэ. Хатаалга, уhажуулгын ажалые бидэнэр саашадаа бүри үргэдхэхэ ёhотойбди. Энэ хадаа тэжээл абалгые ехэдхэхэ тон ехэ арга боломжо болоно.

Колхозууд хоорондын харилсан туhалалсалгын мүнгэн жаса hайн дураар байгуулаа hаа, таатай байгаа гэжэ нүхэр Снечкус тоолоно. Энэ жаса али нэгэн колхозуудта урьhаламжа үгэхэ ябадалда хэрэглэгдэжэ болохо байна.

Колхозууд, совхозуудые хүтэлбэрилхы кадрнуудаар бэхижүүлхэ тушаа хэгдэжэ байhан хүдэлмэри тухайда саашань нүхэр Снечкус хөөрэбэ.

Казагай ССР-эй «Пахта-Арал» совхозой директор **В. Н. Куликов** Урда Казахстанда хлопок тарижа ургуулгын асуудал тушаа хэлэбэ. Совхозой коллектив Узбекистанай хлопок таригшадтай мүрысөөндэ абаhан социалистическэ уялгаяа үлүүлэн дүүргээ. Тэдэнэр 5323 гектарhаа га бүриин 36,1 центнер сырец суглуулhан байна. Хлопогой хахадынь машинануудаар хуряагдаа. Гектар газарта ажалай гаргаша 1953 ондо 123 хүн-үдэр байhанаа энэ жэлдэ 60 хүн-үдэр хүрэтэрөө хороогдоhон байна. Энэ амжалта ургамалые гнездовой аргаар тарижа, хлопчатнигые бүхы талмай дээрэнь хоёр шэглэлээр элдүүрилhэнэй, мүн уhа сүршэhэнэй, үтэгжүүлгэ оруулhанай ашаар туйлагдаа. Ногоо тарилгата зүб севооборот ажахыда нэбтэрүүлэгдэжэ, тэрээнэй ашаар hүүлэй долоон жэлэй туршада хлопогой ургаса га бүриин 4,8 центнерээр дээшэлээ гэжэ совхозой директор саашань хэлэбэ.

Агротехническэ түрүү наукын туйлалтануудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлгын асуудал тушаа, совхозые туршалгын-жэшээтэ ажахы болгожо байhан тухайгаа нүхэр Куликов нилээд удаан хэлэбэ. hаяхан бултайжа байhан ургамалые хамгаалдаг саарhа—мульчи хэрэглэн хлопчатник тарилга эндэ хоёр жэл соо туршагдаhан, энээнэй ашаар ургаса нилээд дээшэлhэн байна. 1960 ондо автомадаар хүдэлгэгдэдэг уhа сүршэхэ түхеэрэлгэ совхоздо туршагдаха байна.

Эрхүүгэй областиин «Гигант» колхозой түрүүлэгшэ **А. А. Демин** трибунада гарана. Малые 8 hарын турша соо байрада байлгажа тэжээхэдэ хүрэхэ хэмжээтэйгээр хүдөө ажахын ургамалнуудые богонихон зунай туршада ургуулха, тэжээл бэлэдхэхэ гээшэ Саянай хаданудай тайгын зоно соо оршодог манай колхоздо нилээд бэрхэшээлтэй юм гэжэ үгэ хэлэгшэ мэдүүлээ. Колхоз 3700 гектар талмайhаа га бүриин 21,3 центнер орооhо таряа абаа. Хүдөө ажахын бусад ургамалнуудhаа муу бэшэ ургаса абтаhан байна.

Гүрэндэ орооhо таряа тушаалгые ойрын жэлнүүдэй туршада дээшэлүүлхын тулада, концентрированнэ тэжээлэй талаар мал ажалай улам ургажа байгаа эрилтые гүйсэд хангахын тулада манай колхоз 1964 ондо гектар бүриhөө дунда зэргээр 25 центнер орооhо таряа хуряадаг болохо гэжэ шиидэбэ.

1960 ондо кукурузын тарилга хоёр дахин шахуу үргэдхэгдэхэ юм. Манай полинууд дээрэ кукуруза hайнаар ургажа алдаршаа, мүнөө мал ажалай хүдэлмэрилэгшэд имагтал кукурузын ашаар малайнгаа тоо толгойе олошоруулхабди, тэрээнэй ашаг шэмые дээшэлүүлхэбди гэжэ ойлгодог болоо гэжэ нүхэр Демин мэдүүлбэ. Үнеэн бүриhөө 1953 ондо 700 литр hүнэй haаргдаhан байгаа hаа, энэ жэлдэ 2500 литртэ хүрэтэр дээшэлүүлхэ арга боломжо кукуруза бидэндэ олгоо.

Энээгээр Пленумэй заседани дүүрэбэ. Декабриин 25-да Пленум хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлхэ байна.

(ТАСС).

Рязань. Хэмэл утаhанай заводой түрүүшын ээлжээнэй барилга дүүргэгдэжэ байна. КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй нээгдэтэр энэ барилгаяа ашаглалгада үгэхын тула эндэхи барилгашад ехэ оролдолго гаргаа. Хэмэл утаhа үйлэдбэрилхэдэ сероуглерод шухала хэрэгтэй юм. Эндэ энэ бодосые үйлэдбэрилэн абаха бүхы хүдэлмэри оньhожоруулагданхай. **Зураг дээрэ:** заводой сероуглерод абадаг нээшэнгүүдэй отделени.

ТАСС-эй фотохронико.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

Ленинэй орденто Бурядай гүрэнэй оперо, баледэй театрын артист Л. Л. Линховоиндо СССР-эй арадай артистын нэрэ зэргэ олгохо тухай

Советскэ искусствые хүгжөөхэ хэрэгтэ онсо ехэ габьяатай байhанайнь түлөө, Москва хотодо Бурядай искусство, литературын декадын болоhонтой дашарамдуулан, Ленинэй орденто Бурядай гүрэнэй оперо, баледэй театрын артист Лхасаран Лодонович **Линховоиндо СССР-эй арадай артистын** нэрэ зэргэ олгохо.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. ВОРОШИЛОВ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1959 оной декабриин 24.

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ УКАЗ

Бурядай АССР-эй искусство болон литературын хүдэлмэрилэгшэдые СССР-эй орден, медальнуудаар шагнаха тухай

Бурядай искусство болон литературые хүгжөөхэ хэрэгтэ онсо ехэ габьяатай байhанайнь түлөө, Москва хотодо Бурядай АССР-эй искусство, литературын декадын болоhонтой дашарамдуулан шагнаха:

ЛЕНИНЭЙ ОРДЕНООР

1. **Аюшеев** Дандар Дампиловичые—Бурядай АССР-эй искусствын габьяата ажал-ябуулагша, композитор.
2. **Иванов** Федор Сергеевичые — Бурядай АССР-эй габьяата артист, Ленинэй орденто Бурядай гүрэнэй оперо, баледэй театрын солист, балетмейстер.

АЖАЛАЙ УЛААН ТУГАЙ ОРДЕНООР

1. **Бадмаев** Цыден-Ешиие — Бурядай АССР-эй габьяата артист, Ленинэй орденто Бурядай гүрэнэй оперо, баледэй театрын баледэй солист.
2. **Батожабайн** Даширабданиие —уран зохёолшо.
3. **Бельгаев** Гомбо Цыбиковичые—Бурядай АССР-эй искусствын габьяата ажал-ябуулагша, Ленинэй орденто Бурядай гүрэнэй оперо, баледэй театрын директор.
4. **Егоров** Ефрем Мондороновичые—Бурядай АССР-эй габьяата артист, Бурядай дуу, хатарай ансамблиин баледэй солист.
5. **Иванов** Жамсо Манзановичые—Бурядай АССР-эй габьяата артист, Бурядай гүрэнэй драмын театрын артист.
6. **Красиков** Борис Тимофеевичые—Бурядай АССР-эй габьяата артист, Гүрэнэй ород драмын театрын артист.
7. **Мэрдыгеев** Роман Сидоровичые—Бурядай АССР-эй арадай уран зурааша.
8. **Степанова** Мария Николаевнае — Бурядай АССР-эй арадай артистка, РСФСР-эй габьяата артистка, Бурядай гүрэнэй драмын театрын артистка.
9. **Цыдендамбаев** Чимит-Доржи Цыдендамбаевичые—уран зохёолшо.
10. **Шангина** Юлия Павловнае—Бурядай АССР-эй арадай артистка, Бурядай гүрэнэй драмын театрын артистка.
11. **Шулунова** Клавдия Доржиевнае—Бурядай дуу, хатарай ансамблиин артистка.

«ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ТЭМДЭГ» ОРДЕНООР

1. **Аюшин** Буянто Григорьевичые — Бурядай АССР-эй искусствын габьяата ажал-ябуулагша, Ленинэй орденто Бурядай гүрэнэй оперо, баледэй театрын режиссёр.
2. **Барцева-Арсеньева** Софья Базыровнае — Бурядай АССР-эй габьяата артистка, Бурядай дуу, хатарай ансамблиин баледэй солистка.
3. **Гофман** Петр Ромуальдовичые — Бурядай АССР-эй арадай артист, Гүрэнэй ород драмын театрын артист.
4. **Гончар** Владимир Яковлевичые — уран зурааша.
5. **Дамдинов** Цыден Бадмаевичые — Бурядай АССР-эй габьяата артист, Бурядай гүрэнэй драмын театрын артист.
6. **Дунаев** Семен Дмитриевичые — поэт.
7. **Жалсараев** Дамба Зодбичые—поэт.
8. **Заславский** Михаил Самойловичые — Бурядай АССР-эй искусствын габьяата ажал-ябуулагша, Ленинэй орденто Бурядай гүрэнэй оперо, баледэй театрын балетмейстер.
9. **Зонхоев** Ардан Федоровичые—Бурядай АССР-эй габьяата артист, Бурядай дуу, хатарай ансамблиин оркестрын концертмейстер.
10. **Карпов** Тарас Семеновичые—Бурядай АССР-эй габьяата артист, Ленинэй орденто Бурядай гүрэнэй оперо, баледэй театрын солист.
11. **Кандрашкин** Николай Иннокентьевичые — Ленинэй орденто Бурядай гүрэнэй оперо, баледэй театрын баледэй артист.
12. **Книппер** Лев Константиновичые— Бурядай АССР-эй искусствын габьяата ажал-ябуулагша, композитор.
13. **Лосев** Георгий Федоровичые — Бурядай АССР-эй габьяата артист, Бурядай гүрэнэй драмын театрын артист.
14. **Маймескул** Владимир Васильевичые—Бурядай АССР-эй искусствын габьяата ажал-ябуулагша, Ленинэй орденто Бурядай гүрэнэй оперо, баледэй театрын главна дирижёр.
15. **Николаев** Петр Нагаслаевичые — Бурядай АССР-эй габьяата артист, Бурядай гүрэнэй драмын театрын артист.
16. **Окладников** Александр Александровичые — Бурядай АССР-эй арадай уран зурааша.
17. **Рудь** Тимофей Абрамотичые — Бурядай АССР-эй искусствын габьяата ажал-ябуулагша, уран зурааша.
18. **Рыжаков** Федор Ферапонтовичые — Бурядай АССР-эй культурын габьяата хүдэлмэрилэгшэ, Тарбагатайн аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой уран hайханай бүлгэмдэ хабаадагша.
19. **Санжиев** Максим Цыденовичые — Бурядай АССР-эй габьяата артист, Бурядай дуу, хатарай ансамблиин баледэй солист.
20. **Скольчикова** Мария Сергеевнае — Бурядай дуу, хатарай ансамблиин дирижер-хормейстер.
21. **Степанов** Михаил Николаевичые — уран зохёолшо.
22. **Тумурова** Василиса Андреевнае — Бурядай АССР-эй габьяата артистка, Бурядай дуу, хатарай ансамблиин баледэй солистка.
23. **Уланов** Алексей Ильичые — поэт, литературовед.
24. **Шанюшкина** Чимита Григорьевнае — Бурядай АССР-эй габьяата артистка, Бурядай дуу, хатарай ансамблиин солистка.
25. **Шестакова** Мария Ефимовнае — Бурядай АССР-эй арадай уран зурааша, Ленинэй орденто Бурядай гүрэнэй оперо, баледэй театрын уран зурааша.

«АЖАЛДАА ШАЛГАРhАНАЙ ТҮЛӨӨ» МЕДАЛЯАР

1. **Абакшинова** Екатерина Андреевнае — Ленинэй орденто Бурядай гүрэнэй оперо, баледэй театрын артистка.
2. **Арсаланов** Аюша Арсалановичые — Ленинэй орденто Бурядай гүрэнэй оперо, баледэй театрын дирижер.
3. **Аюржанаев** Пурбо Аюшеевичые — Ленинэй орденто Бурядай гүрэнэй оперо, баледэй театрын артист.
4. **Аюшеев** Даши-Нима Содбоевичые — Кударын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой уран hайханай бүлгэмдэ хабаадагша.
5. **Андрус** Рихард Августовичые — Ленинэй орденто Бурядай гүрэнэй оперо, баледэй театрын оркестрын артист.
6. **Бажеев** Александр Игнатьевичые — Бурядай АССР-эй культурын габьяата хүдэлмэрилэгшэ, Арадай творчествын байшангай директор.
7. **Балдаев** Михаил Лазаревичые — Ленинэй орденто Бурядай гүрэнэй оперо, баледэй театрын концертмейстер, дирижер.
8. **Балдаев** Филипп Ильичые — Бурядай АССР-эй искусствын габьяата ажал-ябуулагша, уран зурааша.
9. **Балбаров** Цырен Аюржанаевичые — Бурядай гүрэнэй драмын театрын директор.
10. **Баранов** Юрий Михайловичые — Ленинэй орденто Бурядай гүрэнэй оперо, баледэй театрын баледэй солист.
11. **Будажапов** Содном-Даба Дашижаповичые — Бурядай гүрэнэй драмын театрын артист.
12. **Баргуева** Елена Александровнае — Бурядай дуу, хатарай ансамблиин артистка.
13. **Вторушина** Елена Семеновнае — Ленинэй орденто Бурядай гүрэнэй оперо, баледэй театрын артистка.
14. **Гаврилов** Роман Антоновичые — Ленинэй орденто Бурядай гүрэнэй оперо, баледэй театрын наада табилгын хубиие даагша.
15. **Галсанов** Арсентий Ильичые — Бурядай АССР-эй габьяата артист, циркын артист.
16. **Галсанов** Жадамба Дамбаевичые — Ленинэй орденто Бурядай гүрэнэй оперо, баледэй театрын артист.
17. **Глазков** Михаил Гавриловичые—Гүрэнэй ород драмын театрын артист.
18. **Гомбоева-Языкова** Клавдия Ивановнае — РСФСР-эй габьяата артистка, Ленинэй орденто Бурядай гүрэнэй оперо, баледэй театрын артистка.
19. **Горшкова** Агнеса Николаевнае — Ленинэй орденто Бурядай гүрэнэй оперо, баледэй театрын солистка.
20. **Дадуева** Прасковья Александровнае — Бурядай дуу, хатарай ансамблиин концертмейстер.
21. **Дамдинов** Николай Гармаевичые — уран зохёолшо.
22. **Доржиев** Сергей Будаевичые—Бурядай АССР-эй габьяата артист, Ленинэй орденто Бурядай гүрэнэй оперо, баледэй театрын артист.
23. **Дугаров** Бальжинима Дугаровичые—Бурядай АССР-эй габьяата артист, национальна инструментнүүдэй мастер.
24. **Егоров** Борис Сергеевичые — Бурядай гүрэнэй филармониин директор.
25. **Жмурова** Александра Михайловнае — Ленинэй орденто Бурядай гүрэнэй оперо, баледэй театрын солистка.
26. **Жалсараев** Даши-Дондок Жалсараевичые — Бурядай гүрэнэй драмын театрын артист.
27. **Инкижинов** Владимир Владимировичые — уран зурааша.
28. **Иванов** Влас Трофимовичые—Тарбагатайн аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой уран hайханай бүлгэмдэ хабаадагша.
29. **Иванова** Клара Михайловнае — Ленинэй орденто Бурядай гүрэнэй оперо, баледэй театрын артистка.
30. **Иофин** Григорий Ароновичые — Бурядай АССР-эй искусствын габьяата ажал-ябуулагша, Гүрэнэй ород драмын театрын директор.
31. **Кондратьева** Энгельсина Александровнае — Ленинэй орденто Бурядай гүрэнэй оперо, баледэй театрын баледэй солистка.
32. **Красикова** Раиса Федоровнае—Гүрэнэй ород драмын театрын артистка.
33. **Ленхобоев** Галдан Ленхобоевичые—уран нарин дархан.
34. **Логинова** Долгор Доржеевнае — мүнгэшэ уран дархан.
35. **Миронова** Галина Павловнае —КПСС-эй Бурядай обкомой hургуулинууд болон дээдэ hургуулинуудай секторые даагша.
36. **Мунгонов** Барадий Мункуевичые — уран зохёолшо.
37. **Найдакова** Валентина Цыреновнае — Бурядай гүрэнэй драмын театрын артистка.
38. **Намжилов** Чимит-Рыгзен Намжиловичые—поэт, «Байгалай толон» журналай редактор.
39. **Никулина** Клавдия Тимофеевнае — Бурядай АССР-эй габьяата артистка, Гүрэнэй ород драмын театрын артистка.
40. **Оганджанова** Элеонора Григорьевнае — Ленинэй орденто Бурядай гүрэнэй оперо, баледэй театрын концертмейстер.
41. **Окладникова** Евгения Иннокентьевнае — уран зурааша.
42. **Петушинова** Елена Алексеевнае—Бурядай дуу, хатарай ансамблиин артистка.
43. **Пляскин** Павел Ефимовичые—Бурядай дуу, хатарай ансамблиин артист.
44. **Преловский** Василий Павловичые — Ленинэй орденто Бурядай гүрэнэй оперо, баледэй театрын артист.
45. **Рабсалов** Сундуп Бимбаевичые — Бурядай гүрэнэй драмын театрын артист.
46. **Рябинина** Людмила Николаевнае — Бурядай АССР-эй габьяата артистка, Ленинэй орденто Бурядай гүрэнэй оперо, баледэй театрын артистка.
47. **Семянникова** Клара Тимофеевнае — Бурядай АССР-эй габьяата артистка, Ленинэй орденто Бурядай гүрэнэй оперо, баледэй театрын баледэй солистка.
48. **Семенова** Юлия Семеновнае—Бурядай АССР-эй, РСФСР-эй габьяата артистка, Ленинэй орденто Бурядай гүрэнэй оперо, баледэй театрын баледэй солистка.
49. **Соколов** Виктор Ивановичые—Ленинэй орденто Бурядай гүрэнэй оперо, баледэй театрын сценэ тушаа режиссер.
50. **Титарева-Лугова** Валентина Николаевнае — Ленинэй орденто Бурядай гүрэнэй оперо, баледэй театрын артистка.
51. **Тогоноева** Анна Борхоновнае—Бурядай АССР-эй габьяата артистка, Ленинэй орденто Бурядай гүрэнэй оперо, баледэй театрын баледэй солистка.
52. **Тыжеброва** Зинаида Николаевнае — Ленинэй орденто Бурядай гүрэнэй оперо, баледэй театрын баледэй солистка, багша-репетитор.
53. **Уладаева** Сэрэмжэ Уладаевнае—Бурядай гүрэнэй драмын театрын артистка.
54. **Халтагарова** Софья Матвеевнае — Бурядай АССР-эй габьяата артистка, Бурядай гүрэнэй драмын театрын артистка.
55. **Хилтухин** Данри Даниловичые — поэт.
56. **Цыбенжапов** Владимир Нимаевичые — Бурядай дуу, хатарай ансамблиин артист.
57. **Чайванэ** Маргарита Васильевнае — Бурядай АССР-эй габьяата артистка, Бурядай дуу, хатарай ансамблиин солистка.
58. **Шапова** Полина Васильевнае—Бурядай гүрэнэй драмын театрын артистка.
59. **Эпштейн** Мендель Хаимовичые—Бурядай АССР-эй искусствын габьяата ажал-ябуулагша, Ленинэй орденто Бурядай гүрэнэй оперо, баледэй театрын главна хормейстер.
60. **Якимов** Александр Ивановичые—Ленинэй орденто Бурядай гүрэнэй оперо, баледэй театрын модо дархалалгын цехые даагша.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. ВОРОШИЛОВ.
СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1959 оной декабриин 24.

КПСС-эй обкомдо, Бурядай АССР-эй Министрнүүдэй Советдэ

1959 ондо үбһэ тэжээл элбэгээр бэлэдхэжэ, орооһо таряанай, сахарай свёклын, кукурузын баян ургаса абаад, тэдэниие гүрэндөө ехээр худалдаһан, тушааһанай түлөө КПСС-эй обкомой, БАССР-эй Министрнүүдэй Советэй дамжуулгын Улаан туг барюулха тухай

…йгша ондо уһалууриин элдэб барилга олоор хэжэ, тарялан, сабшалан һайса уһалаад, үбһэ тэжээл элбэгээр бэлэдхэхэ, …ю тарянай, сахарай свекла болон кукурузын баян …са абажа, эдэ продуктнуудые …дөө элбэгээр худалдаха, ту…ын түлөө дэлгэрһэн мүры…эй дүн хаража үзөөд, КПСС-эй …м, Министрнүүдэй Совет …жэ тогтообо:

… **Мухаршэбэрэй аймагта** дам…гын Улаан туг 10 мянган …риг мүнгэн шантайгаар ба…ха. Тус аймагайхид энэ жэл… 6,2 мянган гектар тариалан …эһээ га бүриин 17,2 центнер …са абажа, хамта 83 мянган …нер таряа тушааха түсэбтэй … гүрэндөө 248 мянган центнер …м шанартай ороохо худалда… байна. Мүн ерэхэ жэлдэ ху… хүрэхэ үрэһэ хүрэнгэ хаан…

…айгша ондо ороохо тарянай … ургаса абахын түлөө ехэ …элмэри хэжэ, бүхы таря…гай гектар бүриһөө 14—15 …нер таряа хуряаһан Кабан…, Байкало-Кударын, Ивол… аймагуудай колхоз, совхозуу… һайн ажалые тэмдэглэхэ.

Тус аймагай **«Эрдэм» совхоз…** (директорын нүхэр Козлов, …вна агрономын нүхэр Хому…, парткомойн секретарь нүхэр …аргармаев) дамжуулгын Улаан … 5 мянган түхэриг мүнгэн шан…гаар барюулха. Энэ совхоз 5,6 …ган га тариалан дээрэһээ гек… бүриин 19,8 центнер ургаса …жа, 12 мянган центнер таряа …ааха түсэбэйнгөө орондо гү…дөө хамта 30,2 мянган центнер …яа худалдаа. Гадна дүүрэн ху…э үрэһэ хаажа абанхай.

…рэшэлэн Бичурын, Борьёогой …хозууд амяарлан хуряалгые …эноор хэрэглэжэ, ороохо таряа …эр абаха, тэрэниие гүрэндэ эл…ээр худалдаха тушаа ехэ ху…лмэри хээ гэжэ тэмдэглэхэ.

3. Кабанскын аймагай **Сталинай …рэмжэтэ колхоздо** (түрүүлэг…нь нүхэр Сюсин, парторгани…циин секретарь нүхэр Помаз…н, агрономын нүхэр Цепелев) …мжуулгын Улаан туг 5 мянган …хэриг мүнгэн шантайгаар ба…юулха. Тус артель бүхы та…лгаяа сортовой үрэһөөр хэ…э, амяарлан хуряалгые үр…нөөр хэрэглээд, 1400 гектар …ряалангай га бүриһөө 21,6 цент…р ургаса абаа. Гүрэндэ таряа …шааха, худалдаха түсэб, уялгаяа …зорһоонь урид дүүргээд, үрэһэ …рэнгэеэшье хаһа сагтаа хаагаа.

Мүн Мухаршэбэрэй аймагай Сталинай нэрэмжэтэ, «Знамя Ленина», Иволгын «8-ое марта», Заиграйн «Красный опытник», Байкало-Кударын Ждановай нэрэмжэтэ, Прибайкалиин Лазогой, Сэлэнгын Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозууд энэ талаар ехэ хүдэлмэри хээ гэжэ тэмдэглэхэ.

4. Энэ жэлдэ гектар бүриһөө 200 центнерһээ доошо бэшэ сахарай свеклын ургаса абаһан түрүү звенонуудай свеклошодые шагнахын тулада Бичурын аймагта 3 мянган түхэриг мүнгэ үгэхэ.

5. **Хоринн аймагта** дамжуулгын Улаан туг 5 мянган түхэриг мүнгэн шантайгаар барюулха. Тус аймагайхид хамта 2 мянган гектар газар уһалха уһалууриин шэнэ түхеэрэлгэ барижа, нилээд олон уһалууриин хуушан барилгануудые заһабарилжа, шэнэдхээ, мүн 1300 гектарта уһа намаг хатаагаад, тариалан, сабшалан уһалха түсэбөө үлүүлэн дүүргээ.

6. Баргажанай аймагай **Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоздо** (түрүүлэгшэнь нүхэр Цыденов, парткомойнь секретарь нүхэр Санжиев, агрономынь нүхэр Раднаев, участково мелиораторынь нүхэр Зонхоев) дамжуулгын Улаан туг 1000 түхэриг мүнгэн шантайгаар барюулха. Энэ артель байгша ондо уһалууриин элдэб барилга хэхэ, һубаг канава малтаха түсэбөө нилээд ехээр үлүүлэн дүүргэжэ, тариалан, сабшалан дээрэ шииг нойто бариха хабар, намарай уһалуури ехээр хэжэ, 250 гектар газарта уһа намаг хатаагаа.

7. Иволгын аймагай **«8-ое марта» колхоздо** (түрүүлэгшэнь нүхэр Ткачев, партийна организациинь секретарь нүхэр Коргопольцев, агрономынь нүхэр Клементьева, участково мелиораторынь нүхэр Вишняков) дамжуулгын Улаан туг 1000 түхэриг мүнгэн шантайгаар барюулха. Тус артель уһалууриин һубаг канава малтаха түсэбөө 115 процент, уһалууриин бусад барилга, түхеэрэлгэнүүдые хэхэ түсэбөө 119 процент дүүргэжэ, тариалан, сабшалан дээрэ шииг нойто бариха уһалуури хабар, намар ехээр хээ юм. Мүн 30 гара мянган шубуу бариха тусхай нуур сөөрэм тогтоогоо. Гадна эндэ мүнөө 110 гектар газар уһалха уһалууриин шэнэ түхеэрэлгэ баригдажа байнхай.

Тиихэдэ кукурузын, сахарай свеклын һайн ургаса абажа, свекло гүрэндэ худалдаха түсэб, уялгын дүүргэгдээгүй дээрэһээ аймаг, колхоз, совхозуудта дамжуулгын Улаан туг барюулагдабагүй.

Бурядай искусство, литературын декадын үедэ РСФСР-эй уран зохёолшодой Союзда Бурядай уран зохёолшодой номуудые хэдэн үдэрэй туршада зүбшэн хэлсэһэн байна. **Зураг дээрэ:** уран зохёолшо Даширабдан Батожабай Москвагай уран зохёолшодтой хөөрэлдэжэ байна. **А. Бадаевай фото.**

Москвада болоһон Бурядай искусство, литературын декадада хабаадагшад хөөрэнэ:

Баярай ехэ Москвада

— Баярай ехэ Москвада!—гэһэн шэнэ оньһон үгэ би нэгэтэ дуулаа һэм. Иимэ сэсэн шэнэ үгые түрэл Агымни үндэр наһатай үбгэн хөөрөө бэлэй. Теэд мүнөө декадада ошоод, Москвагай ехэ ехэ сценэнүүд дээгүүр арадайнгаа дуунуудые дуулажа байхадаа, тэрэ үгын хэды ехэ гүнзэгы удхатайе ойлгожо абааб.

Үнэхөөрөөшье, эдэ мартагдашагүй үдэрнүүдтэ манай оюутан уратанай зүрхэ сэдьхэл соо ‹баярай ехэ Москвада байгаа. Түрэл бурят арадайнгаа удхаараа социалис, түхэл маягаараа национальна уран зохёол болон искусствые, өөһэдынгөө шадабари мэргэжэлэй ургалта, амжалта туйлалтые харуулжа байхада, тиигээд олые үзэһэн москвагайхидай һайшаал магтаалда хүртэжэ байхада, бидэнэй баяр юугээр сэнтэй байгаа гэжэ һананат!

Би «Анда нүхэд» гэжэ оперодо Демьянай ролиие дуулаһан байнаб. Түрүүшын үдэшэ Ехэ театрын филиал соо нүхэр Хрущев түрүүтэй парти, правительствын хүтэлбэрилэгшэд ерэжэ, бидэнэрэй досоо баярай долгин халин билтаржа байгаа бэлэй. Иимэ оршон байдалда дуулаха гээшэнь хэдышье бэрхэтэй байгаа һаань, би өөрынгөө ролиие шадаха соогоо дуулаа һэм.

Декабриин найманда түгэсхэлэй концерт боложо, би бусад нүхэдөөрөө хамта тэндэ дуулаха золтой байгааб. Тэндэ парти, правительствын хүтэлбэрилэгшэд, Москва хотын оюутан, бэлигтэн олоороо сугларжа, бидэнэрые халуунаар угтаа. Энэ халуун угталгынь ашые бидэнэр өөһэдынгөө уран мэргэжэлээр харюулхабди.

А. Арсаланов,
Бурядай АССР-эй габьяата артист.

Бодото хэшээл һургуули

Уран зохёол болон искусствын арбан хоногой харалгын үедэ ороной түб Москвада арадуудай хани нүхэсэлэй арюун һайхан шэнжые нюдөөрөө хаража, сэдьхэлээрээ мэдэрһэн байнаб. Театрнуудаймнай харуулһан зүжэгүүдые, ансамблиимнай концертнүүдые, уран һайханай бүлгэмүүдэй наадые, уран зурагаймнай үзэсхэлэниие ниислэл хотын ород аха нүхэд хэмжээлэшэгүй халуунаар угтаа. Тиихэдэ манай уран зохёолшодой Москвагай ажалшадтай уулзалганууд, мүн РСФСР-эй уран зохёолшодой Союз соо найруулга зохёолымнай зүбшэн хэлсэлгэ, хэлэшэгүй урин дулаанаар үнгэрөө. Манай ахамад совет зохёолшодой бурят литературымнай тулгатай болоһон, бэежэһэн дээрэ тоолоод, дүмэн барингүй, эрид шангаар хэлсэһэниинь, нүхэд ёһоной шүүмжэлэлдэ оруулһаниинь һайшаалтай. Зарим тэды зохёолые шүүмжэлээшье һаа, юрэнхы дээрээ уран литературымнай үндэрөөр сэгнэһэн байха юм.

Ниислэл хотымнай зохёол шэнжэлэгшэд, уран зохёолшодой манай номуудые дэлгэрэнгыгээр хаража, шэнжэлжэ, хэлэһэн үгэнүүдынь манда бодото хэшээл һургуули болохо байһаниинь дамжаггүй.

Тэндэ баһа оршуулгын асуудалаар ехэхэн хөөрэлдөөн болоо. Би гол түлэб оршуулгаар һонирходог хүн тула, литературовед А. Турков, поэт М. Дудин, оршуулгаша С. Липкин гэгшэдэй оршуулгын асуудалаар хэлэһэн үгэнүүдые, һанамжа, дурадхалнуудыень сэнтэй һургаал болгожо, хүлеэн абаһан байнаб.

Москвада болоһон литература, искусствын арбан хоногой харалга хадаа манние зохёон байгуулхы ажалдамнай зоригжуулһаниинь үнэнтэ. Арад зоноймнгоо мүнөөдэрэй байдалые харуулһан шүлэг, зохёол улам эршэмтэйгээр бэшэхэ болоо гэжэ ниислэл хотоһоо нютагаа бусажа ябахадаа сэдьхээ һэм.

Гунгаа Чимитов.

Габьяата багшын ой

Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институдай доцент А. П. Панчуковай түрэһөөр 60 жэлэй, багшалһаар, ниитын ажалда ябаһанһаань хойшо 40 жэлэй ой мүнөөдэр түйсэбэ.

Нүхэр Панчуков Эрхүүгэй губерниин Зиминскэ районой Харчегут гэжэ тосхондо дунда шадалтай бурядай бүлэдэ түрэһэн байна. 1920 ондо губерниин багшанарай курса Эрхүү хотодо дүүргээд, Онгойн эхин һургуулида (Балаганска уездын) багшалжа эхилһэн юм.

Эрхүүгэй гүрэнэй университет дүүргээд, Александр Петрович 1932—1934 онуудта тэндэхи багшанарай институдай дэргэдэхи аспирантурада һурахадаа мэдээжэ профессор Г. Д. Обичкин, М. В. Одинцев, М. Ф. Беляев гэгшэдэй хүтэлбэри доро марксистско-ленинскэ философи, педагогика болон психологи шудалһан байха юм. Удаань Кяхтын багшанарай техникумдэ хүдэлһэн, 1935 онһоо Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ Бурядай багшанарай институдта хүдэлжэ байна.

1937 ондо Москвагай Центральна научно-шэнжэлэлгын багшанарай институдай дэргэдэ шалгалта барижа, педагогическа эрдэмэй кандидат гэһэн нэрэ зэргэ олоһон юм. РСФСР-эй педагогическа науканудай Академиин бодото гэшүүн, профессор Е. Н. Медынский, элитэ партийна болон ниитын ажал-ябуулагша В. Н. Трубачеев гэгшэд тэрэнэй диссертациин оппонентнууд байһан юм. 1939 ондо багшанарай институдай педагогикын кафедрын доцентээр тэрэ баталагдаһан байгаа.

Олон жэлдэ багшалжа, научна болон ниитын ажал-ябуулга хэжэ, ургажа ябаа залуу үетэниие хүмүүжүүлхэ, һургаха, мэргэжэлтэй багашанарые бэлдэхэ, арадай гэгээрэлые хүгжөөхэ хэрэгтэ Александр Петрович Панчуков ехэхэн үүргэ дүүргэнхэй.

Нүхэр Панчуков педагогическа темээр 20 шахуу статья болон монографи бэшээд, элдэб суглуулбари, журналнуудта толилуулһан байха юм. «Н. К. Крупскаягай ажабайдал болон педагогическа ажалябуулга», «Зүүн Сибириин һургуулинуудта К. Д. Ушинскиин үзүүлһэн нүлөө» гэһэн статьянуудые 1939 ондо бэшээ. «Зүүн Сибириин дунда, эхин һургуулинуудай түүхэ» гэһэн һонирхолтой монографи 1959 ондо хэблүүлээ.

Научно-педагогическа хүдэлмэриингөө хажуугаар А. П. Панчуков партийна, ниитын хүдэлмэри эдэбхитэйгээр ябуулдаг. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнай үедэ КПСС-эй Бурядай обкомой һургуулиин таһагые даагшаар, республикын научна эмхи зургаанууд болон дээдэ һургуулинуудай хүдэлмэрилэгшэдэй Союзай обкомой президиумэй гэшүүнээр, түрүүлэгшээр хүдэлһэн, тус Союзай ЦК-гэй гэшүүндэ кандидадаар һунгагдаһан байха.

«Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнай үедэ шэн баатарлигаар ажаллаһанай түлөө» гэһэн медаляар, РСФСР-эй Верховно Совэдэй Хүндэлэлэй грамотаар, арадай гэгээрэлэй отличник гэһэн значогоор тэрэ шагнагданхай. Арадай гэгээрэлдэ ехэ габьяатай байһанайнь түлөө Бурядай АССР-эй һургуулинуудай габьяата багша гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ тэрээндэ олгогдонхой.

Түрэһөөрнь 60 жэлэй, багшалһанһаань, ниитын ажалда ябаһанһаань хойшо 40 жэлэй ойтой дашарамдуулан, хүндэтэ Александр Петровичые нигэжэ юрөөхэ дуран хүрэнэ: «Ута наһа наһалжа, удаан жаргал эдлыт!».

А. Тапхаев,
багшанарай институдай доцент.

Хүдөө бэшэгшэдэй суглаан

Мухаршэбэртэ хүдөө бэшэгшэдэй суглаан һаяхан болоо. Тэрээндэ парторганизацинуудай секретарьнар, хэблэгдэмэл ба ханын газетэнүүдэй редакторнууд хабаадалсаа.

Мяха тушаалгаар абаһан уялгануудаа аймагай колхозууд, совхозой ямараар дүүргэжэ байһан тушаа партиин айкомой секретарь нүхэр Ц. О. Цыбиков үгэ хэлээд, хэблэлэй урда ямар зорилгонуудай табигдаад байһан тухайда тогтобо.

— Партиин ЦК-гэй ээлжээтэ Пленумые аймагаймнай ажалшад ехэ дэбжэлтэтэйгээр угтаба. Ажалдаа амжалта туйлаха хэрэгтэ хүдөө бэшэгшэд ехэ үүргэ дүүргэхэ байна,—гээд, хүдөө бэшэгшэдэй рейднүүдэй ямараар үнгэржэ байһые, тэрэнэй түрүүшын дүнгүүдые элидхэл дотороо харуулаа.

«Эрдэм» совхоздо хүдөө бэшэгшэдэй шалгалтын эмхитэйгээр үнгэргэгдэһэниинь һайшаагдаа. Эндэ эмхидхэгдэһэн рейдын бригада малай гүүртэ, фермэнүүдээр ябахадаа горьтой дутагдалнуудые элирүүлһэн байна. Тус шалгалтын дүнгөөр совхозой партком зохихо хэмжээ-ябуулгануудые хараалаа.

Хүдөө бэшэгшэдэй рейдын бригадануудые эмхидхэхэ талаар горьтой дутагдалнуудай бии байһаниинь элирүүлэгдээ. Тиигээд хүдөө бэшэгшэдэй, газетэнүүдэй редколлегинүүдэй урда тодорхой зорилгонууд табигдаба.

Суглаанай һүүлдэ аймагай «Вперед» газетын дэргэдэ эмхидхэгдэһэн хүдөө бэшэгшэдэй һуралсалай ээлжээтэ хэшээл болоо.

Манай корр.

ТҮРЭЛ ОРОН ДОТОРНАЙ

ПРОКОФИЙ НЕКТОВ АВТОМАШИНА ШҮҮБЭ

ОРЕНБУРГ, (ТАСС). Белоозерско районой түбэй сберкассада бултанда мэдээжэ хүн орожо, «Москвич» гэжэ автомашина шүүһэн лотерейн билет үгэбэ. Манай орон дотор мэдээжэ болоһон комбайнер, Социалистическэ Ажалай Герой П. В. Нектовтэ иимэ азатай билет дайралдаһан байшоо.

ЗУУН ЭХЭ ХОНИНҺОО 215 ХУРЬГА АБАБА

НАЛЬЧИК, (ТАСС). Прималкинска тарянай совхозой ахалагша хонишон В. Ф. Кузнецовой бригада хониие богони болзор соо оло түрүүлхэ арга хэрэглэн, эрхим амжалта туйлаба. Бригадада даалгагдаһан 800 хонинһоо 1720 хурьган гэхэ гү, али 100 эхэ хонин бүриһөө 215 хурьган абтаһан байна.

Суута хонишоной бригадада Кабардино-Балкариин районуудһаа хониной фермэ даагшад, мэргэжэлтэд, колхозууд, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, партиин райкомуудай секретарьнар, райгүйсэдкомуудай түрүүлэгшэнэр сугларжа, эндэ хонишодой республиканска зүблөөн болоо. Тэрээндэ хабаадагшад Прималкинска тарянай совхозой малшадай хүдэлмэриин баян дүй дүршэлтэй ехэ һонирхон танилсаһан байна.

ҺААЛИШАДАЙ ТҮРҮҮ ДҮЙ ДҮРШЭЛЭЙ ҺУРГУУЛИНУУД

ПОЛТАВА, (ТАСС). Решетиловскэ районой Ждановай нэрэмжэтэ колхоздо түрүү дүй дүршэлэй һургуулиие түрүүшын дүүргэлгэ болобо. Энэ һургуули нэгэ жэлэй урда тээ, суута һаалишан, Социалистическэ Ажалай Герой, УССР-эй Верховно Совэдэй депутат Е. С. Коваленкын дурадхалаар байгуулагдаһан юм. Хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, Полтавын хүдөө ажахын институдай доцентнэр энэ һургуулида багшална. Областиин элдэб колхозуудһаа һара бүри залуу һаалишад эндэ суглардаг. Һурагшадай практика колхозой фермэ дээрэ үнгэргэгдэжэ, тэдэнэр Е. С. Коваленкын ажалай арга дүршэлые шудалдаг юм.

Мүнөө энэ һургуулиие 90 хүн дүүргэжэ, үнэмшэлгэ абаба. Һургуули дүүргэгшэдэй дундаһаа олон хүниинь суута һаалишын дүршэлые хэрэглэн, үнеэн бүриһөө 4—4,5 мянган килограмм һү һаажа, ехэ амжалта туйлаһан байна.

Һаалишадай түрүү дүй дүршэлэй һургуулинууд Гадячска, Гребенковскэ, Кобелянска районуудта хүдэлнэ. Шэнэ жэлһээ эхилэн тиимэ һургуулинууд областиин район бүхэндэ байгуулагдаха юм.

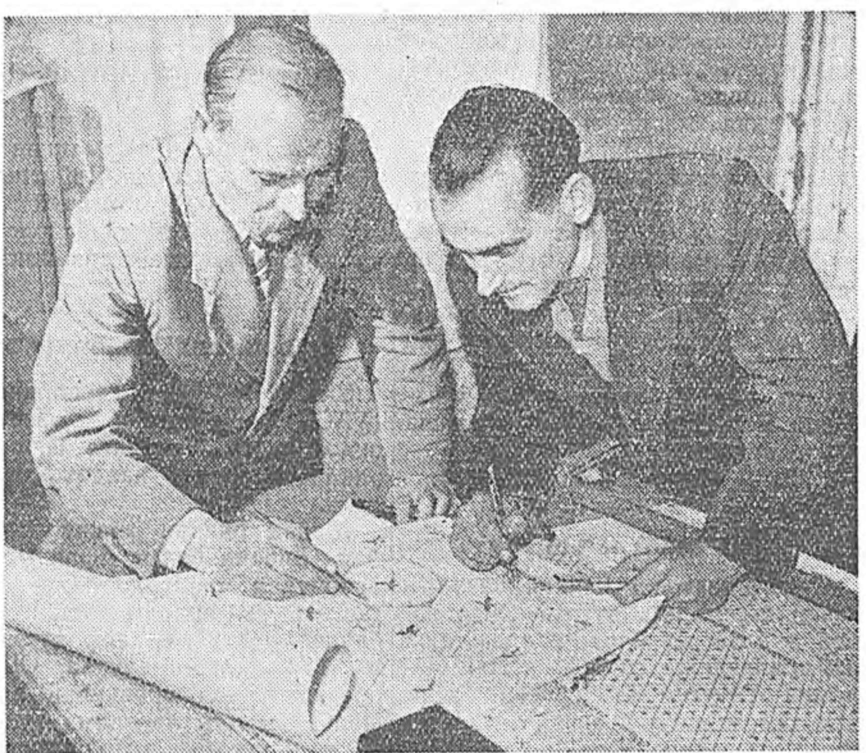

Закарпатска область. Мухачевскэ хүдөө ажахын техникумэй багша инженер Николай Дмитриевич Фесик кукуруза зургаан булантай-гнездовой аргаар тарихые дурадхаһан байна. **Зураг дээрэ:** Н. Д. Фесик (баруун гарһаа) энэ аргын булюу һайн байһан тухай техникумэйнгээ һуралсалай талые даагша Михаил Никифорович Кашинскийда хөөрэжэ байна.

ТАСС-эй фотохронико.

ЭДЛҮҮРИИН ГАЗАРАЙ 100 ГЕКТАР БҮРИДЭ 280 ЦЕНТНЕР МЯХА АБАБА

ТИМАШЕВСКАЯ тосхон, (Краснодарай хизаар), (ТАСС). «Кубанец» гэжэ мал ажалай совхозой хүдэлмэрилэгшэд КПСС-эй ЦК-гэй Пленумые гайхамшагта амжалтаар угтахань. Совхоз эдлүүриин 100 га бүридэ 280 центнер гэхэ гү, али үнгэрэгшэ жэлэйхидэ орходоо 20 центнер ехэ мяха абаад байна. Гахайн мяханай центнерэй өөрын үнэ үнгэрэгшэ жэлэйхитэй сасуулхада 100 шахуу түхэригөөр доошолуулагдаа. Ажал ехэтэй бүхы хүдэлмэриие һайнаар механизацилһанай ашаар энэ амжалта түбхын түрүүндэ туйлагдаһан байна.

Эндэ бүхы талмай дээрэ кукурузые механизированнэ звено тарижа ургуулаа. Совхозой механизаторнууд малда тэжээл, уһа үгэдэг автомадуудые өөһэдынгөө мастерскойнуудта үйлэдбэрилдэг болонхой. Энээнэй ашаар мал харагшадай хахадынь шахуу хороогдоһон байна. Мүнөө эндэ 600—800 малые оройдоо нэгэ хүн харана.

Совхозой малшад арга боломжоёо хаража үзөөд, долоон жэлэй хоёрдохи жэлдэ эдлүүриин газарай зуун гектар бүридэ 306-һаа доошо бэшэ центнер мяха абаха гэжэ шиидэбэ.

Крымэй область. Симферопольско электромашина бүтээлгын заводой токарь Григорий Яворский суг хүдэлдэг дүршэл багатай хүдэлмэришэндэ туһаламжа үзүүлхэ урлатайгаар нүхэдтөө хандаһан байгаа. **Зураг дээрэ:** Григорий Яворский (баруун гарһаа) халаанайнгаа дүүрэһэнэй һүүлээр механическа цехын токарь Анатолий Федчуктэ өөрынгөө дүршэл дамжуулан үгэжэ байна.

ТАСС-эй фотохронико.

1960 ОНОЙ ШҮҮБЭРИТЭ ЛОТЕРЕЙ

РСФСР дотор 1960 ондо үнгэргэгдэхэ шүүбэритэ лотерейн бэлэдхэлэй хүдэлмэри ябуулагдажа эхилээ. 1960 ондо хамта дээрээ 990 миллион түхэригэй лотерейн биледүүд гаргагдаха. Шүүбэридэ 495 миллион түхэригэй эд бараан болон мүнгэн шүүбэри тудахаар хараалагдаа.

Шүүбэридэ тудаха зүйлнүүдэй дунда үнэтэ зүйлнүүд олон бии. Тэдэнэй тоодо «Волга», «Москвич» гэжэ хүнгэн автомашинанууд, нэгэ квартиратай хабсарагдадаг гэрнүүд, мотоцикл, велосипед, пианино, баян, аккордеон, радиоло, радиоприёмник, фотоаппарат, агнууриин буу, часы, оёдолой машина, кухниин комбайнууд, аяншалгын путёвконууд болон бусад үнэтэ зүйлнүүд бии.

Хэрбээ 1959 оной лотерейдэ мүнгэн шүүбэринь 10 түхэриг байгаа һаа, 1960 оной шүүбэритэ лотерейдэ 500 ба 100 түхэригэй мүнгэн шүүбэри бии болгогдохо.

1960 оной лотерейдэ хамта дээрээ 12.942.600 хэһэг эд бараан шүүгдэхээр хараалагданхай. Эдэнэй үнэ сэнгынь хамта дээрээ 466.620 мянган түхэригэй болоно. Мүн 28.380 мянган түхэригэй мүнгэн шүүбэри тудаха юм.

1960 оной шүүбэритэ лотерей 4 дахин гаргагдаха. Шэнэ лотерейн биледүүд январиин 1-һээ худалдагдажа эхилхэ. Тиражынь мартын 1-дэ Кемерово городто үнгэргэгдэхэ юм.

(ТАСС).

МОДОШОДОЙМНАЙ ТҮРҮҮ КОЛЛЕКТИВҮҮД ХЭЛЭҺЭН ҮГЭДӨӨ ХҮРЭЖЭ БАЙНА

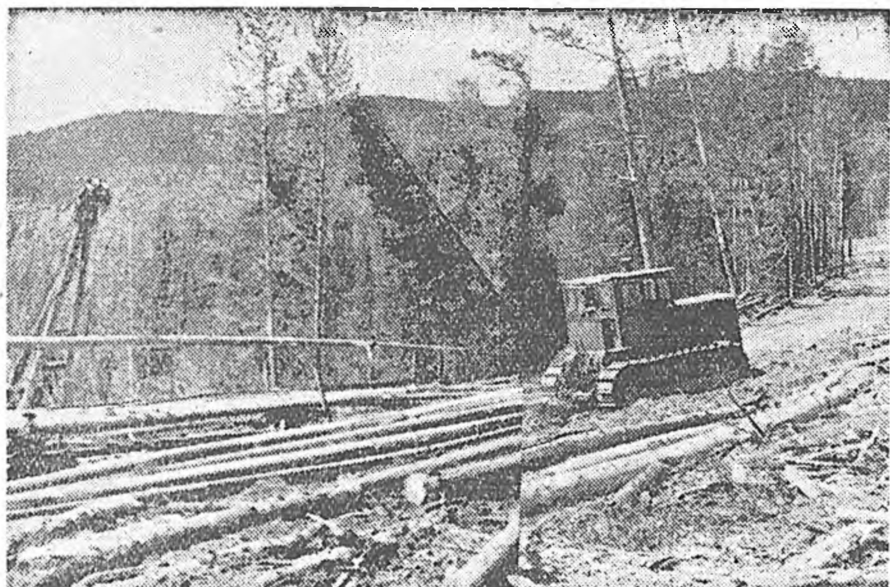

Зураг дээрэ: Байгалай леспромхоздо модо таллуулга харуулагдана.
В. Богдановай фото.

Кокээтынхид түрүүлһээр

КПСС-эй Центральна Комитедэй декабриин Пленумэй хүндэлэлдэ Шулуутайн леспромхозой коллектив ехэ оролдолго гаргаба. Долоон жэлэй түрүүшын жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэ гэһэн уялгаяа декабриин 22-то дүүргэһэн байна.

Леспромхоз соогоо хододоо түрүүлжэ ябаһан модо бэлэдхэлгын Шабар (начальнигынь нүхэр П. И. Ващенко), Кокээтын (начальнигынь нүхэр В. В. Пруидзе) пунктынхид жэлэйнгээ даалгабарие хахад һараар уридшалан дүүргээ.

Кокээтын модошод жэлэй туршада түсэбөөр хараалагдаһан 144 мянган кубометр модо шэрэхэ даалгабаряа 148 мянга хүрэтэр дүүргэбэ, шпала хюрөөдэхэ даабаряа 8 мянган хэһэгээр үлүүлбэ.

Мүнөө кокээтынхид үдэр бүхэндэ доодо складтаа 600 кубометр модо шэрэнэ, 850 хэһэг шпала хюрөөдэнэ. Тиигэжэ жэлэй эсэс хүрэтэр түсэбһөө гадуур 12 мянган кубометр модо шэрэхэ, 10 мянган хэһэг шпала хюрөөдэхэ гэһэн уялгаяа амжалтатайгаар бэелүүлжэ шадаа.

Г. Павлов.

Лебяжий пунктынхидай бэлэг

Баргажан голой эрьеэр штабельда ябталагдаһан модон үдэр бүри улам ехэ болоно. Модо тээһэн автомашинанууд удаа дараалан хүрэжэ ерээд, шамдуу түргөөр гэдэргээ бусажал байдаг.

Эдэ машинанууд эндэхи леспромхозой модо бэлэдхэлэй Лебяжий пунктһаа ерэнэ. Эндэхи модошод 1959 ондо амжалтатайгаар хүдэлмэрилжэ, 8 мянган кубометр модо жэлэй түсэбһөө гадуур шэрэхэ уялгаяа дүүргэжэ байна. Жэл соо 110 мянган кубометр модо шэрэхэ гэһэн түсэбынь декабриин 10-да дүүргэгдээ.

Нүхэд Кожевин, Вторушин гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг бригаданууд ажалайнгаа эмхидхэл һайжаруулһанай ашаар үдэр бүри графигһаа гадуур олон кубометр модо бэлэдхэнэ. Автомашинын жолоошод бэе бэеһээ жэшээ абажа, тус бүриингөө уялга үлүүлэн дүүргэнэд. Нүхэд Шелковников, Калашников, Шабосоев болон бусад һайнаар хүдэлнэ.

С. Вшивков.

Жэшээтэ ажал

Республикымнай модошод абаһан уялгаяа бэелүүлхын түлөө ехэ оролдолго гаргана. Энэ оролдолгынгоо ашаар «Забайкаллес» комбинадай предприятинууд энэ жэлэй 11 һарын туршада нёдондоной энэ үеынхидэ орходоо Эхэ оронойнгоо шэнэ барилгануудта 113 мянган кубометр модо ехээр эльгээһэн байна.

Улан-Удын модоной завод, Ээриин леспромхозой модо бэлэдхэлгын Дардын хүл гэжэ пунктын, Онохойн комбинадай модо хюрөөдэгшэд, Итанциин леспромхозой Бурля гэжэ пунктын модо бэлдэгшэд энэ жэлэйнгээ түсэб болзорһоонь урид дүүргэбэ.

Нүхэд Шокорев (Ээриин леспромхоз), Мизернов (Хандагатайн леспромхоз), Кичигин (Байгалай леспромхоз) гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг коммунистическэ ажалай бригаданууд жэл хахадай даалгабарие дүүргэһэн байна.

Модо бэлэдхэлгэдэ комплексно арга хэрэглэн, хүдэлмэреэ һайнаар эмхидхэжэ, хүдэлмэришэдэй хүсые зүбөөр хубаарилан табижа, бүхы техникэ, механизмуудые хүсэдөөр ашаглажа шадаһанай ашаар дурсагдагша коллективүүд иимэ амжалта туйлана.

Н. Тюрнев.

Үдэ голой эрьедэ

Зүүн Хуурайн участогай (Хориин леспромхоз) модошод һара бүри даабариһаа гадуур модо бэлэдхэнэ. Энэ участогайхид Үдэ голой эрьедэ үдэрэй 500 кубометр модо шэрэхэ нормоёо 600 гаратар дүүргэдэг.

М. Моисеенко, Н. Подлецов, В. Луц, В. Безверхын хүтэлбэрилдэг бригаданууд, Ю. Алексеев, А. Жибарев гэгшэд түрүүтэй ашаа тээгшэд, кранай жолоошо Н. Яхин, Л. Елистратов, П. Иванов болон бусад үдэртөө хоёр нормо дүүргэнэ.

Участогай жолоошодой дунда дэлгэрһэн мүрысөөндэ Михаил Яхнин Филипп Бурдуковский хоёр түрүүлэнхэй. Тэдэнэр халаан бүхэнэйнгөө даабарие 200 процент хүрэтэр дүүргэнэ.

С. Цынгуев.

Хилын саанаһаа

Чехословакиин арадай ажахые хүгжөөхэ 1960 оной түсэб

ПРАГА, декабриин 24. (ТАСС). Чехословакиин правительство хоёрдохи табан жэлэй һүүлшын жэл болохо 1960 оной арадай ажахын түсэбэй проектые заседани дээрээ һаяхан зүбшэн хэлсэбэ гэжэ хэблэл дамжуулна. Ерэхэ жэлдэ бэелүүлэгдэхээр хараалагдаһан ехэ зорилгонууд дүүргэгдэхэдээ Чехословакиин арадай ажахын саашанхи хүгжэлтын зам дээрэ ехэ алхам боложо үгэхэ юм. Промышленна үйлэдбэриин хүгжэлтэ жэлэй турша соо 10,2 процентээр ургаха гэжэ хараалагдана. Промышленностиин гол һалбари болохо машина бүтээлгын продукци гаргалга 14 процентээр ехэдхэгдэжэ, промышленна үйлэдбэриин юрэнхы хэмжээн дотор 30 процентыень эзэлхэ байна. Металлургическа промышленностиин үйлэдбэри 13 процент ургаха юм. 1960 ондо металлургическа предприятинууд 6,8 миллион тонно булад, 4,5 миллион тонно прокат гаргаха. Химическэ промышленностиин продукци үйлэдбэрилгэ 12 процентһээ үлүүгээр ургаха. Электростанцинууд ерэхэ жэлдэ орондоо 24,26 миллиард киловатт-час электроэнерги үгэхэ байна. Энэнь үнгэрэгшэ жэлэйхидэ орходоо 10,4 процент үлүү ехэ болоно. 1960 ондо бүхы һуурин газарнуудые электрификацилга дүүргэгдэхэ. Капитальна барилгаар ехэ программа хараалагдана, тэрээнэй хэмжээ 11 процентһээ үлүүгээр ехэдхэгдэхэ юм. 1960 ондо шэнэ предприятинууд олоороо баригдаха байна. Ажалшад 79 мянга шахуу байра абаха.

Гадаадын худалдаа наймаанай хэмжээн хоёрдохи табан жэлэй һүүлшын жэлдэ 9,8 процентээр ургаха.

1960 он ажалшадай материальна ажабайдалай саашадаа һайжаралгын жэл болохо байна. Гэдээнэй бодото салин хүлһэн 1955 онойхитой сасуулхада 20 процентээр ургаха болоно.

Правительство 1960 оной гүрэнэй бюджедэй проектые зүбшэн хэлсээд, баталһан байна.

Германиин Федеративна Республика. «Нацизмын үедэ мүрдэгдэжэ байһан хү[нүүдэй] нэгэдэл» гэжэ фашизмда эсэргүү организациин гэшүүдэй суглаан Дюссельдорфдо болобо. Суглаанда хабаадаһан олон зуугаад хүн энэ организацие хорихо гэһэн боннско засагаархидай эрмэлзэлгэдэ эрид шангаар эсэргүүсэбэ. Суглаанда хабаадагшад алуурша Оберлендерые Баруун Германиин правительствын министрын тушаалһаа энэ дары гаргахые, хуушанай нацистнууд болон СС-эй, С[Д]-гэй гэшүүдэй полицидэ шурган орожо байһан ябадалда эсэргүү хэмжээ абахые эриһэн байна.
Центральбильдын фото.

Албаниин Арадай суглаанай сесси

ТИРАНА, декабриин 24. (ТАСС). Албаниин Арадай Республикын Арадай суглаанай ээлжээтэ, дүрбэдэхи сесси мүнөөдэр эндэ нээгдэбэ. Доро дурсагдаһан асуудалнуудые сесси зүбшэн хэлсэхэ: Албаниин Арадай Республикын арадай ажахые 1960 ондо хүгжөөхэ гүрэнэй түсэб тухай хуулиин проект, 1960 оной гүрэнэй бюджет тухай хуулиин проект, уласхоорондын байдал болон Албаниин Арадай Республикын гадаадын политика тухай, буу зэбсэг бүгэдэ ниитээрээ гүйсэд хуряаха тухай дэлхэйн бүхы оронуудай парламентнууд[а] СССР-эй Верховно Соведэй хандалга, Корейн национальна нэгэдэлые туйлаха тухай дэлхэйн бүхы оронуудай парламентнуудта Корейн Арадай-Демократическа Республикын Арадай дээдэ суглаанай эльгээһэн бэшэг болон бусад асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхэ байна.

Албаниин ажалай партиин ЦК-гэй пленум

ТИРАНА, декабриин 24. (ТАСС). Албаниин ажалай партиин Центральна Комитедэй пленум 1959 оной декабриин 22—23-да боложо дүүрэбэ. «1956—1959 онуудай туршада гүрэнэй түсэбэй болон бюджедэй дүүргэлтэ тухай, 1960 оной гүрэнэй түсэб болон бюджет тухай» политбюрогой элидхэлые пленум зүбшэн хэлсэһэн байна. Энэ элидхэлые политбюрогой гэшүүн, Албаниин Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Мехмет Шеху хэһэн байна. Пленум энэ элидхэлые һайшаагаад, зохихо шиидхэбэри баталан абаа.

1956—1959 онуудай туршада үргэн ниитэ ажалшад ехэ дэбжэлтэтэйгээр ажаллаһан, хүдөө ажахы социалистическэ үндэһэ һуури дээрэ амжалтатайгаар шэнэдхэгдэһэн, культурна революци саашадаа бэелүүлэгдэжэ үргэлжэлһэн, арадай материальна ажабайдал элитээр һайжарһан, ажахын, гүрэнэй болон партийна органуудай зүгһөө экономикые хүтэлбэрилгэ бүхы талаараа һайжарһан байна гэжэ пленум тэмдэглээ. Промышленна бүхы продукциин талаар 1959 оной түсэб 101 процент, 1956—1959 онуудай туршада 100 процент дүүргэгдэһэн байна. Хүдөө ажахын продукт абалгаар түсэб дүүргэгдээгүй, гэбэшье, энэ жэлдэ 1955 онойхидо орходоо ороохо тариан 2[…] процент, мяхан—32 процент, тамхин—73 процент гэхэ мэтээр үлүү ехээр абтаһан байна. Хүдөө ажахын кооперативууд 1955 ондо республикын тарилгын талмайн 14,5 процентыень эзэлжэ байһан һаа, мүнөө 82 процентыень эзэлнэ.

1955 онойхитой сасуулхада ажалшадай салин хүлһэнэй хэмжээн энэ жэлдэ 29 процентээр дээшэлһэн байна. Гэгээрэлэй, культурын элүүрые хамгаалгын талаар ехэ амжалта туйлагдаа.

АПТ-гэй ЦК-гэй пленум 1960 оной гүрэнэй түсэбэй болон бюджедэй гол зорилгонуудые тодорхойлоо. Промышленна бүхы продукциин хэмжээн жэлэй туршада 11 процентээр, хүдөө ажахын бүхы продукциин үнэ сэн 33 процентээр дээшэлхэ байна. 1960 оной туршада 150 шухала барилганууд [баригдаха, ү]ргэдхэн шэнэдхэгдэхэ юм.

Национальна олзо доход 18 процентээр, хүдэлмэришэд болон албахаагшадай салин хүлһэн 6 процентээр дээшэлхээр, һурагшад болон студентнэрэй тоо нилээд олошорхоор хараалагдана. Гүрэнэй бюджет орошынгоо талаар 27 миллиард 540 миллион лек, гаршынгаа талаар 26 миллиард 540 миллион лек байхаар хараалагдана.

ОАР-тэ илалтын үдэрые һайндэрлэбэ

КАИР, декабриин 23. (ТАСС). Англо-французска сэрэгүүдэй Порт-Саидһаа гараһанһаа хойшо гурбан жэлэй үнгэрһэнэй ой—илалтын һайндэр ОАР-эй Египетскэ районой бүхы томо городуудта мүнөөдэр һайндэрлэгдэбэ. Каир, Александри, Исмаили болон Суэцтэ сэрэгэй парадууд, ажалшадай жагсаал, сэнгэлгэ болоо.

Порт-Саидта болоһон сэрэгэй парад болон олон хүнэй хабаадалгатай митинг дээрэ ОАР-эй президент Насер, вице-президентнүүд Богдали, Хаурали гэгшэд, Центральна правительствын, ОАР-эй Египетскэ районой правительствын министрнүүд хабаадаһан байна.

Митинг дээрэ президент Насер политическэ ехэ үгэ хэлээ.

Баруун Германиин самолёт ГДР-эй хилые дабаба

БЕРЛИН, декабриин 24. (ТАСС). Баруун Германиин самолёт декабриин 19-дэ Войценбургын районд ГДР-эй агаарай хилые дабаад, бууха баатай болоһон байна гэжэ АДН агентство мэдээсэнэ. ГДР-эй зохихо органууд энэ ушарые шалгажа дүүргэбэ. Самолёдой пилот, Гамбургда ажаһуудаг В. Роль гэгшэ табигдаһан байна. Самолёдынь Баруун Германида бусаагдаха болоо.

Президент Эйзенхауэр америкаанска арадта хандаба

ВАШИНГТОН, декабриин 24. (ТАСС). Президент Эйзенхауэр шэнэ жэлэй заншалта ёһоор американска арадта хандажа, үгэ хэлэбэ.

Минии һаяхан ябажа ерэһэн Ази, Европо болон Африкын бүхы оронуудай арадууд «эрхэ сүлөөтэйгөөр эб найрамдалай оршон байдалда һуухые ехээр хүсэнэ» гэжэ тэмдэглэхэ зуураа, США-гэй президент эдэ оронуудай арадууд шэнги би мүн лэ тиимэ хүсэлтэйб гэжэ мэдүүлбэ. «Политическэ гү, али коммерческэ зорилго туйлахын тулада хүсэ хэрэглэдэг сагай үгы болохын тулада», орон бүхэнэй өөрынгөө культурые сүлөөтэйгөөр хүгжөөхэ үдэрэй ерэхын тулада ажаллаха хэрэгтэй гэжэ тоолоноб гэбэ.

«Дипломатиин бүри амжалтатайгаар ажаллаха оршон байдалые һайжаруулха» гэһэн эрмэлзэлгэ хадаа минии аяншалгын зорилго байһан юм гэжэ президент тэмдэглэбэ. Эб найрамдал болон бүхы хүнүүдэй һайн һайханаар ажаһууха ябадал туйлаха гол зорилготой дипломати тухай хэлэнэб гэжэ президент тэмдэглэбэ.

ЭЛДЭБ ШЭНЭ ҺОНИН

Москва ошохоор мордобо

Республикымнай хүдөө ажахын олон түрүүшүүл оронойнгоо арадай ажахын туйлалта харуулһан Выставкэ үзэхээ энэ һарын 22—23-да Москва мордобо.

Тэдэнэй дунда Бичурын аймагай Ждановай нэрэмжэтэ колхозой тракторист И. П. Синицын, Мухаршэбэрэй «Искра» колхозой тракторист Н. В. Антонов, Иволгын аймагай «8-е марта» колхозой механизатор К. С. Бурундуков бии. Комбайнернууд гэхэдэ: Яруунын «Дружба» колхозой—Б. Ц. Жамбалов, Тарбагатайн Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой—П. С. Минаев, Байкало-Кударын Ждановай нэрэмжэтэ колхозой—С. С. Непомнящих гэгшэд ябалсаа.

Мүн Түнхэнэй «Искра» колхозой мал адуулагша Д. Т. Хармакшинов, Заиграйн «Гигант» колхозой хонишон Ф. П. Матвеев, Кабанскын аймагай XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой һаалишан А. М. Томская болон бусад түрүүшүүл выставкэдэ ошобо.

В. Котлыкова.

Тугалай шэнэ байра

Сүхэ голой элдин талада Кяхтын хонинной совхозой дүрбэдэхи фермын центр Хилганта тосхон оршодог. Энэ тосхон жэл бүри болбосон түхэлтэй боложо байна.

Һүүлэй жэлнүүдтэ эндэ малай байра олоор баригдаа. Мэнэ һаяхан үнеэдэй фермэ дээрэ тугалай шэнэ байра шулуугаар баригдажа тушаагдаа. Уужам һаруул байра соонь зуун тугалнуудай байха тусхай таһалганууд, кормушка, тэжээлэй цех түхеэрэгдэнхэй.

Фермын залуу барилгашад Юмажапов, Самбуев, Гармажапов, Буянтуев, Цаганов, Дондоков гэгшэд ажалдаа шалгарна. Тэдэнэр өөһэдөө шулуу бэлдэжэ, байра дээрэнь асарһан юм. Тэдэнэрэй оролдолгын ашаар тугалай байра богони болзорто баригдаба.

Тиигэжэ КПСС-эй ЦК-гэй ээлжээтэ Пленумэй нээгдэхэ үдэр хүрэтэр тугалай байра ашаглалгада үгэхэ гэһэн уялгануудаа барилгашад нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргээ.

Манай корр.

Ждановай нэрэмжэтэ Эрхүүгэй университедтэ

НАУЧНА КРУЖОГОЙ 15 ЖЭЛЭЙ ОЙ

Университедэй хэлэ, бэшэгэй факультедэй Бурядай отделениин дэргэдэхи научна кружогой байгуулагдаһаар 15 жэлэй ой байгша оной декабриин 26-да гүйсэбэ. Кружогой гэшүүд бурят хэлэ бэшэг, литература шэнжэлхэһээ гадна, арадай аман зохёол суглуулдаг, лекци, элидхэлнүүдые шагнадаг юм. Кружогто хабаадагшад шэнжэлхы зохёолнуудые, һонирхолтой статьянуудые эгээл эндэһээ бэшэжэ үргэлжэлдэг байха.

ТОО БОДОДОГ ОРЁО НАРИН МАШИНА ТОДХОГДОХОНЬ

СССР-эй Наукануудай Академиин шиидхэһэнэй ёһоор, манай университедэй дэргэдэ тоо бододог электронно машина тодхогдохонь. Һаяшаг Москваһаа орёо нарин машинын түрүүшын хэрэгсэлнүүд гурбан вагондо ашагдажа асарагдаа. «Урал» гэдэг электронно машинын хүдэлжэ эхилхэдэ, элдэб техническэ асуудалнуудые шиидхэхэдэ. олон һууритай тоонуудые түргөөр бодоходо илангаяа туһатай байха.

УНИВЕРСИТЕДЭЙ ШЭНЭ БАЙШАН БАРИГДАБА

Түүхын, хэлэ бэшэгэй, географиин, геологиин, юридическэ факультедүүдэй студентнэр ноябрь һарын һүүл багаар һуралсалай шэнэ байшандаа ороо. Һаруул, сэбэр аудиторинуудтай, библиотекэтэй, уншалгын залтай дүрбэн дабхар шэнэ байшанда студентнэрэй эрдэм ном һайнаар шудалха дүүрэн арга бии. Шэнэ байшангай барилгада эндэхи студентчэр эдэбхитэйгээр хабаадалсаа. Университедэй һурагшад үнгэрэгшэ зун занятия дүүргэмсээрээ 3—3 үдэрэй туршада шэнэ байшангай барилгада хамһалсаа.

64 байратай шэнэ гэр баригдаад, тэндэ университедэй багшанар нүүжэ оробо.

«БУРЯТ ФОЛЬКЛОР» ГЭҺЭН НОМ ХЭБЛЭГДЭЭ

Хэлэ бэшэг шэнжэлхэ эрдэмэй кандидат Надежда Осиповна Шаракшиновагай бэшэһэн «Бурят фольклор» гэһэн гаршагтай научна зохёол хэблэгдэн гараба. Номой автор Бурядай АССР-эй аймагуудаар, Агын, Усть-Ордын национальна округуудаар ябажа суглуулһан, университедэй бурят хэлэ, бэшэгэй отделениин студентнүүдэй согсолһон бурят аман зохёолые шэнжэлэн бүридхөөд, тусхай ном болгоо юм.

Нүхэр Шаракшиновагай бэшэһэн ном студентнэртэ, бурят, монгол арадуудай аман зохёол шэнжэлэгшэдтэ, дунда һургуулиин багшанарта туһатай байха.

Ш. Бакшеев,
университедэй студент.

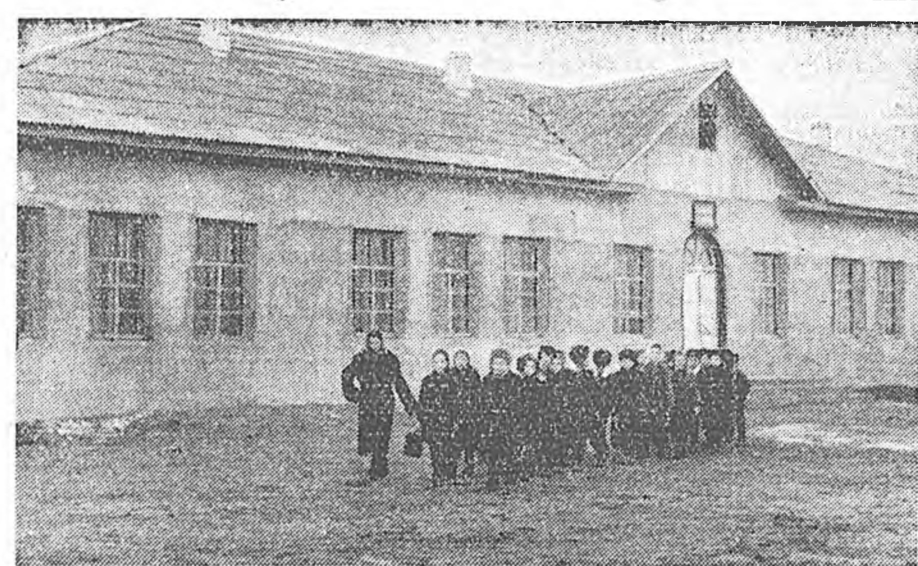

Үнгэрэгшэ зунай туршада һурагшадай, багшанарай, түрэлхидэй хүсөөр 320 хүнэй багтаха һургуулиин байшан Селендума тосхондо баригдаба. Зураг дээрэ: һургуулиин шэнэ байшан.
З. Веснинагай фото.

Хүндэтэй айлшад

Почто зөөдэг Мария Иосифовна Ахажеева, Степанида Игнатьевна Кит гэгшэдые Шэлэй заводой посёлогой хүдэлмэришэд, алба хаагшад, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд үдэр бүри хүндэтэйгөөр хүлеэн угтадаг юм. Шэлэй механизированнэ заводой хэлхээ холбооной таһагта хүдэлдэг эдэ хоёр почтальон ажалшадта газетэ, журналнуудые абаашахаһаа гадна, элдэб бэшэг, телеграммануудые саг соонь хүргэхэ гэжэ оролдодог.

Ерэхэ жэлэй газетэ, журналнуудые хүнүүдэй захижа эхилхэдэ, эдэ почтальонууд тосхоной айл бүхэндэ ябажа, хэндэ ямар журнал, газетэнүүдэй хэрэгтэй болоһые мэдээд, захилыень абадаг юм. Тэдэнэрэй ашаар поселогой ажалшад 1960 ондо гараха газетэ, журналнуудые олоор захяа.

Н. Николаев.

Байгаалиин үзэгдэлые тайлбарилна

Үнгэрэгшэ зунай август һарада ямар шалтагааһаа газарай хүдэлһые республикымнай ажалшад ехээр һонирхоһон байна.

Байгаалиин энэ һонирхолтой үзэгдэлые арад зондо, илангаяа зарим һүзэгтэйшүүлдэ тайлбарилхын тула Бурядай комплексно институдай научна хүдэлмэрилэгшэд Байкало-Кударын аймагта гаража, хэдэ хэдэн лекци уншаа. Геолого-минералогическа наукануудай кандидадууд нүхэд Ц. О. Очиров, В. А. Дворкин-Самарский гэгшэд хоёр үдэрэй турша соо колхозуудаар ябажа 11 лекци уншаһан байна. «40 лет Октября», «Байкал» гэжэ загаһа баридаг колхозуудай клубуудта, Дубининска загаһанай заводой цехүүдтэ хүнүүд илангаяа олоор суглараа.

Е. Ненашев.

Магазин нээгдэбэ

Суулга тосхондо һаяхан шэнэ магазин баригдажа дүүрээ. Эндэ элдэб зүйлэй эд бараан, эдеэ хоол наймаалагдажа эхилбэ. Наймаалагша Георгий Иосифович Хорикин магазинай нээгдэһэнһээ хойшо ехэ мүнгэнэй эд бараа ажалшадта наймаалаа.

Б. Цыренов.

Мухаршэбэр.

Редакторай орлогшо С. БАЛЬЖИНИМАЕ

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—46-32, зам. редактора—32-74, отв. секретаря—27-37, отделов: партийной жизни—34-05, сельского хозяйства и советского строительства—47-59, промышленности и транспорта, пропаганды, информации—35-14, культуры—24-74, писем и рабселькоров—40-49, отдел переводов, корректорская—35 95, бухгалтерия—37-32. Для междугородных переговоров—16.

Н01230. г. Улан-Удэ, Типография Министерства культуры Бурятской АССР. Зак. № 514